

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı: 293, 28 Ekim 1985

Menşevikler bir parça "özgürlük" diye her türlü ilkeden, değerlerden vazgeçiyorlar!

Pazarlık konusu edilen komünist ilkelerdır

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO), Türkiye'nin en büyük 500 firmasının 1984 yılı göstergelerini veren geleneksel anketi geçtiğimiz günlerde yayınlandı.

Araştırma sonuçları, 1984 yılı içinde işçi sınıfının sömürüsünün büyük bir ivme kazandığını gösteriyor. Örneğin sanayide yaratılan değerin, ücret ve maaş ödemelerine giden bölümü bir yıl içinde %56'dan %46'ya gerilemiş, buna karşılık kâr payı %15'ten %31'e yükselmiştir. Bir başka örnek, çalışan kişi başına kâr, gene bir yıl içinde, %117'lik bir artış göstermiştir. Araştırmanın en çarpıcı yönü ise kârlarda görülen artıştır. Örneğin Arçelik'in kârı bir yıl içinde %460'lık bir artış göstermiştir.

Bütün bunlara karşın, bu firmalarda çalışanların ücretlerinde ancak %42'lik bir artış, ayrıca işgücü sayısında, yaygın işçi çıkarmalar sonucu %5'lik bir gerileme olmuştur. %42 gibi görünen ücret artış oranının, genel müdür vb. "çalışanlar"ı da kapsadığı düşünülürse, rakamların işçilere dönük yüzüyle, patronlara dönük yüzü arasındaki uçurum daha iyi görülebilir.

Patronlar, bunca ağlaşmalarına rağmen 1984 yılında "gösterdikleri" bu "başarının" nedenini soran gazetecilere çok ilginç yanıtlar veriyorlar. Örneğin Unilever Genel Müdürü şöyle diyor:

"*Başarımızı* 33 yıldan beri margarin piyasasında sürdürmeye çalıştığımız *iyi kalite, en iyi servis ve makul fiyat parolamıza borçluyuz.* Margarin piyasasında 'Sana' ismini yerleştirmek için yıllarca uğraştık. Şimdi bunun meyvasını topluyoruz." *(Cumhuriyet,* 16 Ekim 1985) (abç)

Kapitalizmde ister "iyi kalite", "ister kötü kalite" yoluyla kazanılsın, kârın son çözümlemede bir tek kaynağı vardır: İşçi sınıfının sömürüsü.

Bu nedenledir ki işçi sınıfının, emekçi yığınların kan ağladığı bir ortamda, büyük firmaların ettikleri kârların çarşaf çarşaf gazetelerde yayınlanması patronları epeyce tedirgin etti. İSO'da yapılan bir toplantıda, "büyük firmaların kâr artışının *yanlış* yansıtıldığından" yakındılar. Halit Narin, faiz yükü, vergi ve enflasyonun %100'lük bir kârla karşılanabileceğini belirtti ve şöyle dedi:

"Sanayicinin kazandığı parayı kıskanmak ve bununla onu küçültmek yanlıştır. Kazancımızın bize ayıp getiren bir yanı olamaz. Alkışlanması lazım." *(Milliyet,* 18 Ekim 1985)

Bir kere kapitalist kârın özü, bir başkasının yarattığı değere el koymak olduğundan açık "bir ayıba" dayanmaktadır. İkincisi, Türkiye kapitalizminin ayıbı yalnızca bununla da sınırlı değildir. Sömürünün, sömüren sınıfın mantığı açısından bile haklı olabilmesi için, onun sömürülen sınıfa "varlığını sürdürebileceği koşulları" sağlaması gerekir. Bugün Türkiye işçi sınıfına sağlanan koşullar, onun fiziksel varlığını koruyabilmesi için gerekli koşulların bile çok çok altına düşmüştür.

Türkiye'de yaşam, emekçi yığınlar için nasıl bir ateşten gömlekse, Türkiye'yi yönetmeye soyunmak da öyle bir ateşten gömlek olmuştur. Evren, kendisinden hesap sorulacak günlerin yaklaşmakta olduğunu hissettiğinden olsa gerek, son günlerde "karşılıklı anlayış, hoşgörü" sözlerini dilinden düşürmez oldu. İSO dergisinde yayınlanan "Cumhuriyet" mesajında, sorunların "karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörü ortamı" içinde çözülmesinin "temel ilke" olarak benimsenmesini istedi.

Türkiye'yi yönetmeye soyunmanın ateşten gömlek haline geldiğini gösteren örnekler burjuva muhalefetin tutumunda da çok güzel yansıyor. Burjuva muhalefetin tüm kanatları, bugünlerde Mehter Takımı adımlarıyla yürüyor. Bir adım ileri atıyor, sonra duruyor, yarım adım geri atıp arkasını, yanını, yöresini kontrol ediyor sonra bir adım daha ilerliyor. Kolay değil, yüzlerce yıllık yönetim deneyiminin biriktirdiği bir yürüyüş şekli bu. Türkiye gibi, patlayıcı maddeyle dolu bir ülkede, burjuvaysan bu adımlarla yürümek zorundasın.

Nitekim DSP de böyle yürüyor. DSP'nin kuruluşu tam bir yılan hikayesine dönüştü. Son olarak kasım ayında kurulacaklarını açıkladılar.

SODEP-HP cephesinde de işler aynı ağırdan alma mantığıyla işliyor. Liderler, yurt gezileri yapıyor, yönetimi eleştiriyor, "hızla iktidara gelmek zorundayız" diyorlar ama atak, somut bir iktidar alternatifi gibi davranmıyorlar.

En atak görünen, faşizme de, bugünkü iktidara da en keskin sözlerle saldıran DYP için de durum farklı değildir. DYP, herşeyi dikkatle "propaganda düzeyinde" tutuyor. Kendini faşizm dönemiyle, bugünkü iktidarla bağlı herşeyden ayrı göstermeye çalışıyor, "demokrasi havarisi" kesiliyor ama ortamı alevlendirecek kıvılcım çakmaktan da dikkatle kaçınıyorlar.

Burjuva muhalefetin bu Mehter Takımıvari gidişinin iki temel nedeni vardır. Birincisi, Türkiye ortamının patlayıcılığı ve bir patladı mı yalnızca bugünkü iktidarı değil kapitalizmi de sorguya çekme tehlikesidir. İkincisi, sorunların düğüm düğüm olduğu bir ülkede, kendi iktidara gelmeden önce, ateşteki kestanelerin hiç olmazsa önemli bir bölümünü bugünkü rejime toplatma isteğidir. (Türkiye-Amerikan Savunma İşbirliği Anlaşması'nın yenilenmesi vb.)

Burjuva muhalefet, tüm kanatlarıyla, gürültülü patlamalara yol açmadan, adım adım, "olağan yollar"dan iktidarı alma konusunda anlaşma içindedir.

Burjuva muhalefetin durumu buyken, *Atılım*'ın 15 Eylül tarihli sayısında, Haydar Kutlu şöyle yazıyor:

"Bugünkü gerçek durumu yansıtmayan 'sağ-sol güçler' gibi ayrımlara prim verilmemelidir. Halkın istediği birlik, demokrasi isteyenlerin diktatörlüğe karşı birliğidir.

"Bunun için yasal muhalefet partilerinin sol güçlere, Sol Birlik'e karşı olumlu bir tutum içine girmeleri, diktatörlüğün anti-komünizminin etkisinde kalmamaları önemlidir. Sola karşı her tutumun, diktatörlüğü güçlendireceği ve yasal muhalefeti bu rejimle uzlaşmaya çekeceği bilinmelidir."

Bu, bir komünistin düşebileceği en zavallı seviyedir. Haydar Kutlu, sınıf savaşımının yeniden yükselmeye başladığı bir ortamda, burjuvaziye, legal bir komünist partisini kabul etme çağrısı yapıyor. Bu çağrı burjuvaziye "uyarı"lar da taşıyor.

Uyarıların birincisi şudur: "Demokrasi isteyenlerin diktatörlüğe karşı birliği" halkın istemidir. Eğer kabul etmezseniz halka ters düşersiniz!

İkincisi de şu: Bize karşı "olumlu" bir tutum içine girmezseniz "anti-komünist" olursunuz, rejimle "uzlaşmak" zorunda kalırsınız!

Bir parça "özgürlük"(!) adına

Bugünlerde, burjuvazi arasında, legal bir komünist partisine izin verilecek mi verilmeyecek mi konusunun tartışıldığı açıktır. Bunun ipuçları günlük basına kadar yansıyor. Çeşitli kişiler, görünürde fol yok yumurta yokken, bu konuda görüş beliriyorlar. Liberaller, legal bir komünist partisinin burjuva "sol"u rahatlatacağını söylüyorlar. Refah Partisi, bundan bir süre önce, 163. maddeye olduğu kadar 141. maddeye de karşı olduğunu açıklamıştı. Herhalde bunlar resmi TKP yönetimini sevindiren gelişmelerdir!

Bu konuda geçtiğimiz günlerde Evren de bir açıklama yaptı ve gerçekten kendi sınıfı açısından işin özünü ortaya koydu:

"Türkiye için komünizm, irtica, faşizm tehlikelerinin en başında, uzun zamandan beri büyük bir tehlike olan komünizm gelir. Avrupalı ülkeler gibi kişi başına 10-15 bin dolar seviyesine çıkıp, her ailenin altında iki otomobil olduğu zaman komünist partisine müsaade ederiz. Çünkü komünizm sefalette ürer." *(Cumhuriyet,* 19 Ekim 1985)

Evren'in bu sözleri menşevikleri üzmemiştir. Çünkü o nasıl olsa "demokrasi güçleri cephesinde" değildir.

Ama menşevikleri üzenler de var. Gerek *Atılım*'da olsun, gerekse *TKP'nin Sesi*'nde olsun, ne kadar demokrat olduğunu öve öve bitiremedikleri DYP menşeviklere karşı hiç de nazik davranmıyor. Cindoruk, son gezisinde tıpkı Evren gibi konuştu. Asıl tehlikenin irtica değil "komşumuz" olduğunu söyledi. Ayrıca Baki Tuğ'u halka "komünistleri astıran" değerli kişi olarak tanıttı.

Resmi TKP gerçekten zavallı bir konumdadır. Legal bir dükkan açabilmek adına, bırakalım burjuva demokrasisini, Türkiye tipi güdük bir burjuva demokrasisinin eklentisi haline getirdikleri TKP'yi yerlerde süründürüyorlar.

Kutlu'nun burjuvaziyi "bizimle uzlaşmazsanız anti-komünist olursunuz" şeklindeki uyarısına gelirsek, önce sormak gerek, Türkiye burjuvazisi hem de bir bütün olarak, ne zaman anti-komünist olmadı? Bırakalım DYP gibi anti-komünizmini açıkça ortaya koyanları, bugün bir legal komünist partisi kurulmasından yana olan — kendilerini rahatlatırmış! — sosyal-demokratlar anti-komünist değil midir? Kutlu bu sözleriyle hem azılı anti-komünistleri anti-komünist değilmiş gibi gösteriyor, hem de anti-komünizmi legal komünist partisi kurulmasına karşı olmakla sınırlıyor. Düşman hakkında böyle yanlış değerlendirmeler yapabilmek için komünizmden vazgeçmiş olmak gerekir.

Burjuva muhalefetin bugünkü iktidarla uzlaşması tehlikesine gelirsek, gene sormak gerekir, bu burjuva muhalefet ne zaman bugünkü iktidarla da, dünkü faşist rejimle de uzlaşmadı? Üstelik bu burjuva güçler, faşizm döneminde iktidarla uzlaştıkları gibi muhalefetlerini de geri çekmişler, susmuşlardır. Geçtiğimiz günlerde Demirel, "Anayasa'ya hayır mı dedim, bunu söyleyenler hayalet taşlıyorlar" diyerek, bu uzlaşmayı açıkça dile getirdi. *(Milliyet,* 25 Ekim 1985) Uzlaşma, muhalefete engel değildir. Uzlaşma kavramının kendisi çelişkilerin varlığı anlamına gelir.

Bu uzlaşma konusunda son birşey hatırlatalım. Geçtiğimiz günlerde, Evren-Demirel düellosunun hararetli bir anında, Evren bir açıklama yaparak 12 Eylül tutanaklarının yayınlanacağını söyledi. Ne kadar ilginçtir, DYP'nin buna tepkisi, tutanakların yayınlanmasının "zamansız" olduğu şeklinde oldu. Acaba nedendir?

Kutlu, burjuvaziyle uzlaşabilmek için burjuva muhalefetin hem dünkü faşizmle, hem de bu günkü iktidarla yürüttüğü uzlaşma siyasetini gözlerden saklamak istiyor. Bugünkü rejime faşist dediklerini düşünürsek, bu görüşlerin altında, faşizmle burjuva demokrasisi arasına Çin Seddi çeken oportünist anlayış yatıyor. Faşizmin de, burjuva demokrasisinin de ortak böleni burjuva diktatörlüğüdür. Burjuvazinin çeşitli kanatları arasında uzlaşmalar yalnızca olağan değil, kaçınılmazdır. Olağan olmayan şey ise, işçi sınıfı adına, komünistim diye ortaya çıkanların burjuvaziyle uzlaşmasıdır. Resmiler, bugünkü iktidarla uzlaşan burjuva muhalefet partileriyle, hem de onların en gerici, kanatlarıyla uzlaşmaya çalışıyor. İşledikleri bu tarihsel suçun hesabını vereceklerdir.

Güzide Akalan

İŞÇİNİN SESİ

Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

TKP'nin Sesi "TRT'nin biraz daha demokratik sesi" olmuş

Yoldaşlar,
Uzun süredir *TKP'nin Sesi*'ni dinleme fırsatım olmamıştı. Son on beş gündür bu fırsatı buldum. İzlenimlerimi size aktaracağım.

İlk izlenimim, *TKP'nin Sesi*'nde akıl almaz bir gerilemenin olduğudur. Adı komünist partisinin sesi olan bu radyo, artık uzun uzun, bırakın DSP-SODEP haberlerini, DYP'den, Refah Partisi'nden haberler veriyor. Açık açık, bu partilerin Türkiye'ye demokrasi getirmek için savaşım veren partiler olduğunu söylüyor. *TKP'nin Sesi* artık "TRT'nin biraz daha demokratik sesi"nden başka birşey değildir.

Bir başka ilginç şev, *TKP'nin Sesi*'nin, yayının sonunda uzun listeler halinde *"TKP'nin Sesi*'ne mektup yazanlar listesi" okumasıdır. Genç yoldaşlar belki bilmezler ama bu listeler, bana, Demokrat Parti döneminde, Türkiye radyolarından okunan, ünlü "Vatan Cephesi'ne katılanlar listesi"ni anımsattı. "Vatan Cephesi listeleri" o günlerde hayli tartışma konusu olmuştu. Bir illegal partinin böyle listeler okuması ise gerçekten komiktir. Yapmak istedikleri, yeni yeni bunalımlarla sarsılan parti örgütüne "bak biz nasıl gelişiyoruz" mesajını vermektir. Ama bunu öyle komik yöntemlerle, yapay tutumlarla yapıyorlar ki hiç inandırıcı olmuyor. Buna bir başka örnek daha vereyim. Geçtiğimiz günlerde, Haydar Kutlu'nun "kendi sesi"yle yapmış olduğu bir konuşmasını "genel istek üzerine" yeniden vereceklerini duyurdular. Söz konusu konuşmayı ben dinlememiştim. Şimdi Haydar Kutlu'nun "genel istek üzerine" yayınlanacak "kendi sesi"ni duyabilmek için merakla bekliyorum.

Burjuva kuyrukçuluğunun sonu hazindir. Bakalım daha nerelere gidecekler. Bu partide hâlâ var olan inançlı unsurlara gerçekten yazık oluyor. Menşeviklere bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Cindoruk doğu gezisi sırasında "asıl tehlike irticadan değil komşumuzdan geliyor" dedi. Burjuva kuyrukçuluğunun en gerici burjuva akımların da kuyrukçuluğuna kadar ilerletmeniz, yalnız Türkiye işçi sınıfının çıkarları açısından değil sizin tatlı canınız açısından da bir tehlikedir. Geçmişten öğrenmediniz bari bugünden öğrenin.

G.Ç., Londra

"Sosyalist" hükümetin hapishaneleri

Değerli Yoldaşlar,
R. Yürükoğlu yoldaşın 65. yıl konuşmasını içeren broşür bugün elime geçti. Yoldaşı, yapmış olduğu o güzel konuşmadan dolayı kutlarım.

5(1). Kongre kararları doğrultusunda daha da bilenen, çelikleşen partimize karşı, bazı salon sosyalistleri karalama kampanyası açmaya çalışıyor. Ama boşuna. Biz biliyoruz ve giderek daha geniş yığınlara da bunu göstereceğiz ki Türkiye işçi sınıfının biricik partisi TKP-*İşçinin Sesi*'dir.

Bu gerçekten ölesiye korkan menşevikler, televizyon eyleminden sonra iyice şaşkına döndüler. Birkaçı "bu iş basit" diye geveledi ama yüzlerindeki ifadeden hiç de öyle düşünmediklerini okumak mümkündü.

Burada, Marsilya cezaevinde yatıyorum. Gönül, partim için daha faydalı olabileceğim koşullarda olmak istiyor. Bunun çok yakın bir zaman içinde gerçekleşebileceğini sanıyorum.

Cezaevindeki koşullar, hiç de Batı ülkelerinde olduğu iddia edilen rahat koşullar değil. Görüşçülerimin getirdiği bir kitabı hiçbir gerekçe göstermeden yırttılar. Daha önce, Paris'te de yatarken, postayla gönderilen kitapları, cezaevi müdürü içeriye sokmuyordu. Sosyal-demokratların gerçek yüzleri buralarda iyice açığa çıkıyor.

İnsan Hakları Komisyonu'na bir mektup yazarak durumumu ileteceğim.

Burada sekiz Türkiyeli tutukluyuz. Bana gönderilen yayınları bazılarına veriyorum. İçlerinden bir tanesinin tepkileri çok olumlu, onunla ilişkimi geliştirmeye çalışıyorum. Devrimci selamlarımı iletirim.

A.K., Marsilya

Özür

Gazetemiz, basıldığı matbaada yapılan teknik değişiklikler nedeniyle bir hafta gecikerek çıkıyor. Okuyucularımızdan özür dileriz.

Su'nun sesine uyandım

Ruhi Su'yu gördüm düşümde
sanki canı bedeninden gitmemiş,
diriydi.
(Su ölür mü diyalektiği doğanın
çağıl çağıl döndürürken
kanadını dertli dolabın,
hayatın)
Ruhi Su'yu gördüm
Drama köprüsünü adımlarken.
Elinde Martini'yle mahpuslara
sesleniyordu.
Ya da şahlanıyordu altındaki kır at,
en korkakları bile kavgaya katıyordu
Karayılanları deliğinden çıkarıp
Kilis yollarına salıyordu.

Ruhi Su'yu düşledim mahsus mahalde
alnı yükseklerde.
Aydınlık gözleriyle o
bakışı mağrur bir kartaldı
kafeslerin zaptedemediği.

Suyun sesine uyandım ben,
onun sesine uyandım.
Aktığı yatak rasgele bir dere değil
ırmaktı,
Kızılırmaktı.
Akarken akarken
okyanusa vardı.
O bir demokrat,
komünist,
koskoca bir kartaldı.
Her bakışıyla,
haykırışıyla burjuvaziye korku saldı,
Her dalışıyla müziğin engin vadisine,
gür sesiyle
onbinlere
milyonlara,
yığınlara ulaştı,
onlarla kucaklaştı.

Çevrenize bakın yoldaşlar,
Kartal yavrularıdır haykıran
— hepsi de Su'nun sesine uyanmış —
kartalın ardından ağlamıyor,
Su çağladı, çağlayacak diyor.
Söndü bir ses ama
yüzbinler o boşluğu doldursun, diyor.
Sabahın sahibi var, diyor.
Hep birlikte akalım,
Kızılırmağı dolduralım, diyor.
Ruhi Su'yu gördüm az önce,
Gözleri umut dolu,
işçi sınıfına
gülümsüyor.

Mercan Köklü

ÇIKTI!

TÜRKİYE
KOMÜNİST PARTİSİ
İŞÇİNİN SESİ

PROGRAM

"IV. Program, Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizminin oluştuğu, yönetici sınıfın emperyalistleşme gereksinimine vardığı, yayılmacı eğilimlerin belirginlik kazandığı, bu amaçlara erişemediği için de kapitalizmin çıkmazda olduğu, ekonomik-toplumsal açıdan sorunların ancak devrimle çözülebilir olduğu bir aşamanın programıdır." (IV. Program'dan)

Fiyatı: Türkiye'de 100 TL., yurt dışında 3 Sterlin
İsteme adresi: PO Box 407 London E16 2EA

Ayrıca Program'ın ciltli ve deri ciltli kopyaları hazırlanmıştır. Elimizde çok az sayıda bulunan bu kopyaları aynı adresten isteyebilirsiniz.
Ciltli Program: £7.50 Deri ciltli Program £10

Dünya ve Güney Afrika burjuvazisi devrimi reformlarla boğmaya çalışıyor ama şimdilik bunda başarılı olamadı.

Güney Afrika'da kavga tüm şiddetiyle sürüyor

ANC devrimci çizgisinde kararlı adımlarla yürürse Güney Afrika'nın yazgısı devrimdir. Bu nedenle herkes ANC'nin kararlılığını törpülemek için uğraşıyor.

Güney Afrika'da devrim karşı-devrim çatışması bütün şiddetiyle ve çeşitli siyasal manevralarla sürüyor.

Geçtiğimiz haftalarda Botha, partisinin Port Elizabeth kongresinde yaptığı konuşmada yeni bir reform paketi açtı. Siyahlarla beyazların "kardeş kardeş" yaşayacakları bir "çözüm" getirdi.

Buna göre, birleşik Güney Afrika, genel vatandaşlık ve herkese eşit oy hakkı olacak. Erk siyahlarla paylaşılacak ve nasıl paylaşılacağı siyah liderlerle yapılacak görüşmelerde kararlaştırılacak. İlk bakışta büyük bir ilerleme gibi görünen bu paketin bit yeniği, federal devlet biçimidir. "Birleşik Güney Afrika" denen şey, Güney Afrika'da tüm devrimcilerin ve onlara ayak uydurmak zorunda kalan reformist muhalefetin de belirttiği gibi, eski yerleşim bölgeleri uygulamasını federal bir kılıf altında yeniden sunmaktan başka birşey değildir.

Nitekim bu kendisine hatırlatıldığında Botha, başka türlü bir sistem azınlıkta olan beyazların ezilmesini getirir, onlara "haksızlık"(!) olur diye yanıtlamıştır. Bunca yıl beyazların beş katı nüfusa sahip oldukları halde siyahların uğramış olduğu haksızlıklara ilişkin bir soruya ise Botha yanıt bile vermemiştir.

Bu arada Güney Afrika'da beyaz muhalefet de hızla genişlemektedir. Beyaz işadamları yeniden biraraya gelip, yeni bir bildiri yayınladılar. Bildiride ırkçı sistemin yıkılmasını istediler ve o yıkılmazsa özel teşebbüsçülük yıkılır dediler. Öte yandan, İngilizce konuşan beyazların desteklediği liberal İlerici Federal Parti, son bir ay içinde iki kez Lusaka'da ANC liderleriyle görüşme yaptı.

Son görüşmeden sonra yapılan ortak açıklamada, "iki taraf da ırkçılığa dayalı sistemin parçalanmasının ve ırkçı olmayan, demokratik bir Güney Afrika kurulmasının acil bir gereksinim olduğunda anlaştılar" dendi. (*The Guardian*, 14.10.1985) İki taraf aynı zamanda Nelson Mandela'nın serbest bırakılmasının gerekliliğinde de anlaştılar ama ANC'nin savunduğu, "ırkçı rejimi bir an önce yıkmak için silahlı savaşım gereklidir" görüşünde anlaşamadılar. Ortak açıklamadan sonra yapılan ayrı açıklamalarda ise daha başka anlaşmazlıklar da ortaya çıktı.

Liberaller, ANC'nin legal olmasını ve onun da katılımıyla Güney Afrika'nın sorunlarını ele alacak bir ulusal konferansın toplanmasını öneriyordu. ANC buna önceden beri karşıydı. Görüşmeden sonra yaptığı açıklamada karşı olduğunu yineledi ve krizin pazarlık yoluyla çözülmesini gerektiren koşullar olmadığını söyledi.

Liberaller önerdikleri ulusal konferansa Zulu şefi Buthelezi'nin de katılmasını istiyorlar. Oysa ANC, yine görüşmeden sonra yaptığı bir açıklamada, Buthelezi'nin bu gibi girişimlere katılmaması gerektiğini, onun geçmişinin, yöntemlerinin, eylemlerinin siyah çoğunluğun çıkarlarına ters olduğunu belirtti.

Gerçekten de son sıralardaki gelişmeler, ANC'nin Buthelezi hakkında bu söylediklerini yine doğrulamıştır.

Bir yandan Botha zorunlu olarak reformist bir çözüm arayışı içinde yavaş yavaş yol alırken, öte yandan da Butelezi, ANC'ye ve Birleşik Demokratik Cephe UDF'ye karşı savaş açmıştır.

Bir Zulu mitinginde Buthelezi, ANC'yi, "yabancı bir ülkeden, ne yapılması gerektiğini dikte ediyor", "siyahı siyaha vurduruyor" diye "lanetlerken"(!) Buthlezi'nin paramiliter örgütünün adamları da Lamontiville'de UDF'lilerin evlerine saldırdılar ve çatışmalarda 6 siyah can verdi.

Böylece, Botha, siyah maşası Buthelezi aracılığıyla ANC'yi ve UDF'yi zayıflatma, gün gelir de onlarla aynı masaya oturmak zorunda kalırsa diye o zamana kadar güçten düşürme taktikleri izlemektedir. Ancak şimdilik bu taktikler, ANC'yi, UDF'yi zayıflatmak yerine, Buthelezi'yi deşifre etme işlevi görmektedir.

ANC'nin liderliğinde ayaklanmalar, çatışmalar yayılarak sürüyor. Geçen ay Transkei'de gözaltına alındıktan sonra öldürülen öğrenci lideri Ndondo'nun cenazesinde ve cenazeden sonra tüm bölgede büyük olaylar oldu, hâlâ da oluyor.

Güney Afrika devriminin zaferi, tüm dünya burjuvazisinin çeşitli yöntemlerle ablukaya almaya çalıştığı ANC'nin ellerindedir. ANC bu tuzağa düşmez, devrimci çizgisinde kararlı adımlarla yürürse, Güney Afrika'nın yazgısı devrimdir.

Cemile Çakmak

En sol parti olduğu halde PKP oy kaybederken, ondan daha sağ olup da sol görünmeyi başaranlar oylarını arttırdılar.

Portekiz seçimlerinin öğretici sonuçları

Seçim sonuçlarından ders çıkarabilirse, PKP gibi etkin bir parti için bu yenilgiyi başarıya dönüştürmek iş bile değildir.

Portekiz'de milletvekili seçimleri yapıldı ve sınıf savaşımı açısından çok güzel, öğretici sonuçlar verdi, sınıf savaşımında yeni bir raundun yaklaştığını doğruladı.

Portekiz'de, Sosyalist Parti'nin liderliğinde, Sosyal Demokrat Parti'nin de bulunduğu bir koalisyon baştaydı. Bu sözümona "sol" koalisyon yıllardır IMF'nin kemer sıkma yöntemlerini uyguladı, işsizlik, pahalılık hızla arttı, gerçek ücretler son 2 yılda %17 geriledi. Gerçekte iki parti de bunun vebalini taşıdığı halde, temmuzda Sosyal Demokrat Parti bakanlarını koalisyondan çekti ve bunun üzerine erken seçimlere gidildi.

Portekiz'de 1974 devrimi sırasında öne çıkan liderlerden Eanes cumhurbaşkanıdır. Kendisi Sosyalist hükümetin uygulamalarını bir süredir eleştiriyordu ve ayrıca Demokratik Yenilenme Partisi adında yeni bir parti kurdu. Ocak ayında yapılacak olan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Eanes adaylığını koyamayacaktı ama milletvekili seçimleri ne kadar gecikirse, göreceli olarak daha sol olan yeni parti o kadar güçlenecekti. Bu nedenle erken seçimlere gidildi.

Sosyal Demokrat Parti seçimlerden birkaç ay önce yaptığı hükümetten ayrılma manevrasıyla, hem koalisyonda işlediği günahları unutturma, hem de DYP'ye güçlenme zamanı tanımamak için bir an önce erken seçim taktiği izledi.

Böyle bir ortam içinde gidilen bu erken seçimlerin sonuçları çok ilginçtir. Herkesin "deprem" ya da "sürpriz" gibi sıfatlarla tanımladığı bu sonuçlar şöyle:

Sosyal Demokrat Parti oyların %30'unu alarak 85 milletvekili çıkardı ve en büyük parti oldu. Şimdi hükümeti büyük olasılıkla Hıristiyan Demokratlarla birlikte o kuracak. Ancak 250 kişilik parlamentoda 85 kişilik bir guruba dayanan bir partinin kuracağı koalisyon hükümeti, yeni siyasal çalkantıların başlıbaşına habercisidir.

Seçimlerde, Sosyalist Parti'nin oyları %37'den %21'e düştü. Böylece ocak ayındaki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olan Sosyalist Başbakan Soares'in o seçimlerde de şansı azalmış oldu. Sosyalist Parti'nin yanısıra Hıristiyan Demokratlar ve Portekiz Komünist Partisi de oy kaybına uğradı.

Oylarında en beklenmedik artış olan parti ise Demokratik Yenilenme Partisi oldu. Kamuoyu yoklamalarına göre %7 oy alacağı beklenen DYP, %18 oy alarak, 45 milletvekili çıkararak herkesi şaşırttı ve bazı hesapları da bozdu. Hem beklendiği kadar zayıf kalmadı, hem de şimdi, ocakta yapılacak cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Eanes'in ve DYP'nin desteklediği bir adayın kazanma şansı arttı. Böyle bir durum olursa, Eanes'e yakın bir cumhurbaşkanı seçilirse yeniden erken seçim çağırabilir. Bunun düşüncesi bile Portekiz'de siyasal havayı germeye yetiyor.

Portekiz seçimlerinin gösterdiği birinci sonuç, seçimlerin ülkede hiç de istikrara doğru bir adım olmadığıdır. İkinci sonuç ise PKP ve DYP'nin seçim sonuçlarının karşılaştırılmasına ilişkindir.

Açıktır ki Portekiz'de kemer sıkmaktan canı yanan halk güçlü bir sol alternatif aramaktadır. Sosyal Demokrat Parti hükümetten çekilme manevrasıyla sol görünmeyi başardığı için oylarını arttırmıştır. Sosyalist Parti bunu başaramadığı için oy kaybına uğramıştır. DYP de yeni olduğu halde sol bulunduğu için beklenenden çok oy almıştır. Ne olursa olsun, özde ülkedeki en sol parti olan PKP ise oy kaybına uğramıştır. Neden?

Bundan önce gazetemizin 286. sayısında Ayla Antepli yoldaşımızın Portekiz'e ilişkin yazısında, PKP Genel Sekreteri Cunhal'in DYP'yi öven, DYP'nin güçlenmesine umut bağlayan sözleri aktarılmıştı. PKP'nin seçimlerde aldığı kötü sonuç işte bu sözlerin dile getirdiği siyasetin doğrudan bir sonucudur. Dünya komünist hareketinde yaygın olan, önce ille de birileriyle cephe kurup sonra birşeyler yapmaya çalışma anlayışı, PKP'yi de sarmış ve onun insiyatifi, kendisinden daha sağda olan ama kendi hatası yüzünden daha solda görünmeyi başarmış DYP'ye kaptırmasına neden olmuştur. Bundan ders çıkarırsa, PKP için bu seçim yenilgisi bir başarıya dönüşebilir. Yoksa bir gerileme sürecinin başlangıcı olacaktır.

S. Günbudak

İŞÇİNİN SESİ

R. Yürükoğlu

R smi partid ki krizin hatırlattıkları

Resmi partide yeni bir kriz var. Bu kez çok yaygın ve 70'lerde yetişmiş kadronun büyük çoğunluğunu içine almış olarak var.

Yıllardır söylediğimizi bir kez daha söyleyelim. Bir yanda o partiye dikte edilmiş devrim dışı misyon, öte yanda o partinin devrim partisi olduğuna inanarak oraya katılan temiz komünistler var oldukça resmi partide kriz eksilmez.

Bugünkü geniş muhalefetin perspektifleri üzerinde durmayacağım. Çok geniş ve azar azar tasfiye edilen, bir kısmı ise çeşitli yöntemlerle susmaya zorlanan bir muhalefet. Bırakın ülkeler arasında, aynı kentte bile örgütsüz, ilişkisiz, başsız, amaçsız, birbirlerine karşı bile güvensiz, "bu muhalefetle şuradan şuraya bir adım atılmaz" diyen büyük bir tek tek insanlar yığını. Başı gerçekten çekebilecek yoldaşlar ise, resmilere ne denli lanet ederse etsinler, "büyük bir partide kalmanın yararları"na inanmışlar.

Gerçekten düşünemeyeceğiniz denli geniş bir muhalefet. Fakat örneğin Belçika İşçiler Birliği'nin bildirilerinde de izlenebildiği gibi, tüm ipleri atan cümlelerin yanında, uzlaşmaya açığız gibi cümleler ardında ne yaptığını, ne yapacağını pek bilmez bir muhalefet.

Resmi partideki bugünkü muhalefet, 70'den sonra partiyi Türkiye'de kuran kadroların büyük çoğunluğunu içine almış durumdadır. Dolaştığım ülkelerde bu yoldaşların bazılarıyla da görüşme olanağı buldum. Dönüşte arabayı daha hızlı kullandım, çabuk geleyim diye. Örgütümün havası cennet gibi geldi. Diyorlar ki, "Sovyetler Birliği bunları destekledikçe, üç kişi de kalsalar anahtar onlardadır. Tarihte böyle olmamış mı? Nazım Hikmet'e yaptıkları bilinmiyor mu?" Kendilerine karşı güvensizler. Birbirlerine karşı güvensizler. Türkiye'de işçi sınıfının bugünkü gelişme düzeyine güvensizler. Dünyada devrimlerin gitmekte olduğu yol üzerinde sağlam bir genellemeleri yok. Bu nedenle de, "büyük parti", "resmi parti" faktörlerine pratiğin çoktan eskittiği bir ağırlık veriyorlar. Devrimi yapacak kadroların en başta kendilerine güvenmeleri gerektiğine ise çok bir önem vermiyorlar. Dolayısıyla daha baştan yılgın ve yenikler.

Öte yandan bol miktarda espri ortalıkta dönüyor. Parti yönetimiyle açıktan alay ediyorlar. Bu tutum içindeki yoldaşlar, gerçekten deneyimli kadrolar, Türkiye'de partiyi kuran kadrolardır. Resmi partideki çürümenin, bu yoldaşların itildikleri çürümenin boyutlarına bakın: Kalabalıkça bir odada oturuyoruz, biraz eski günlerden filan, "nereye gitsek muhalefet, herkes muhalefet, peki, gidişten hoşnut kimse yok mu?" diye soruyorum. Şu yanıtı alıyorum: "Birinci dereceden yöneticiler ve eşleri dışında kimse hoşnut değil." Çok ilginç bir deyim: "Birinci dereceden yöneticiler ve eşleri". Belki durumlarını çok güzel anlatıyor, buna eminim, ama bunu söyleyenler o partinin hâlâ üyesidirler. Düşünebiliyor musunuz komünist partisi üyesinin böyle konuşabilmesini? Böyle konuşabilecek bir duruma gelmişsen, bunun tek bir *namuslu yolu* vardır, *açıkça savaşırsın*, ya kazanırsın, ya kaybedersin. Ve bilirsin ki o yenilgi anlık, geçici bir yenilgidir, savaşa devam edersin. Partilerinin yöneticilerine, "birinci dereceden yöneticiler ve eşleri" diyor ve gülüyorlar. Acı bir durum. Bu muhalefet *İşçinin Sesi*'nin ilk çıkış yıllarında boğuştuğu koşullardan çok daha avantajlı koşullar içinde,

çok daha geniş olanakları harekete geçirebilir. Ne var ki, ne yapacağını bilmiyor, savaşmaktan korkuyor, fikir yapısı olarak da menşevik bataktan kurtulmuş değil. Onun için bu geniş muhalefeti, bu yoldaşları *İşçinin Sesi*'ne çağırmak gibi bir amacımız bugün yok. Bugün bir amacımız var: Bu yoldaşların kendi güçlerine inanmaları ve parti içinde açık siyasal konum almaları için yardımcı olmak. Açık siyasal, ideolojik savaşım sihirli birşeydir. Muhalefetin gerçek gücünü tam olarak o gösterir. Şimdi ne olduğu belirsiz fikirlerini de billurlaştırır. Muhalefet içindeki devrimci komünist ile çürümüşü ayırır. *İşçinin Sesi* ile bütünleşme bizim açımızdan işte o gün gündeme gelir.

Savaşıma girdikleri anda çok iyi görecekler ki, oportünizme karşı *İşçinin Sesi*'nin platformu dışında platform yoktur. Görecekler ki, yıllarca resmi yönetimin bize karşı ördüğü psikolojik duvarlar paramparça oluyor. "Ya demek *İşçinin Sesi* de bu duruma itildi, şimdi anlıyoruz..." Bu süreç işleyecek. Yapılanları, şimdi kendilerine yapılanları, o zaman bize yapılanları düşünecekler. Bizim başımıza neler geldiğini ama bunların üzerinden komünist onurumuzu lekelemeden nasıl çıkabildiğimizi iyi anlayacaklar. Onlar açısından bu kavgada kalabilmenin, namuslu, onurlu bir şekilde kalabilmenin tek yolu açık savaşımdır. Savaşım ne istediklerini ve kendilerinin ne olduğunu gösterecektir. Devrimci komünistleri de *İşçinin Sesi*'ne getirecektir. Savaşıma kararlılar arasından zaten *İşçinin Sesi*'ne katılımlar var. Yeni üyelik bildirimi yapmadılar, eski partiye giriş tarihleriyle üyelikleri sürüyor. Çok değerli yoldaşlar geldi, ama onlar muhalefetin genel yapısından uzakta insanlar.

Gerçekten oralarda örgütümüzün güzel havasını özledim. Düşündüm ki, menşeviklerin bu durumundan, özellikle muhalefetin durumundan biz de kendimize dönük dersler çıkarmalıyız. Dışımızda bir olaydır ama her olaydan partimizin çıkaracağı dersler vardır.

1978-79'da siyasal sahneye bağımsız kimliğimizle çıkarken — ki gerçekten soğuk, kaygan, karanlık, ıssız bir alan orası, ayağın kaydığı zaman gidiyorsun, bir daha geri gelmiyorsun — böyle bir alana çıkarken pek düşünmedik, çıktık. Çıktıktan sonra da yok olmadık. Bunu sağlayan *örgütsel ögelerin* ne olduğunu bir kez daha hatırlayalım. Menşevik partinin içine düştüğü ortam ve muhalefetin bugünkü durumu, hangi özelliğimizle tüm pisliklerin üzerinden yürüyebildiğimizi bize bir kez daha hatırlatsın. O güçlü yanlarımızı daha da geliştirmek için bir ders taşısın.

Bu güçlü yanlarımızın başında bir tutum geliyor yoldaşlar: Partimizde bir yoldaşın yüzüne söylenmeyen hiçbir şey arkasından söylenmez. Biz böyle başladık, böyle gidiyoruz. Bu yanımızı daha da geliştireceğiz. Büyüyoruz, yeni katılmalar, yeni alışkanlıklar var. Bunlarla dostça, yoldaşça uğraşacağız. Örgütümüzün bu yönünü hiç kimseye çiğnetmeyeceğiz. Bir örgütte insan, kendisine söylenmeyen birşeyin arkasından söylendiğini düşünüyorsa, öyle bir örgütte yaşamın tadı tuzu kalmaz. Bu bizim tek mesleğimiz, en zevkli işimiz, bundan mutluluk duyduğumuz için bu işin içindeyiz. Kimse bizi silah zoruyla tutmuyor. Çıkanlara da hiçbir şey yapılmıyor, güle güle gidiyorlar. Onun için yoldaşlar, bu üstün yanımıza çok dikkat edelim. Dedikodudan, dedikodu yapılan yerden, ateşten kaçar gibi kaçalım. İşçi sınıfına yabancı bir özellik bu. Ne yazık ki, dedikodu işçilerde de var. Ama onlarda yeterince bilinçli olmadıkları için, başka bir sınıfın özelliğini taşımak anlamına geliyor. Yoksa proletaryanın karakterinde böyle birşey yoktur. Buna hepimiz çok dikkat edelim, örgütümüzün mayasındaki çok önemli bir özelliktir bu. Menşevik partinin durumu bunu bir kez daha bilincimize çıkarmaya yardımcı olsun. Böyle partili olur mu? Tamam söylediği güzel, söylediği doğru, ama böyle partili olur mu? Yöneticisine "birinci dereceden yöneticiler ve eşleri" diyen koca bir partili yığını! Son çözümlemede bunun da vebali menşevik resmi yönetimin boynundadır.

Sonra yoldaşlar, biz iddialı bir partiyiz, iddiamız var. Öyle olunca, içindeki insanlar olarak da iddiamız var. Birşey yapacağız demişiz, yapacağız, iddiamız var. Bu iddia, örgüt içindeki *yoldaşlık duygularına* karşı işlememelidir. Resmi partinin içine düştüğü ortamın gösterdiği önemli derslerden biri *yoldaşlık duygularının* üzerine titremek gerektiğidir. Günlük yaşam içinde bin türlü işe koştururken, bazen akıldan çıkabiliyor. Örgüt seminerlerinde "iyi yönetici hem örgütünü, hem insanı düşünendir" demiştik. İyi komünist de hem örgütünü, hem yoldaşını düşünendir. Günlük çalışmanın hay huyu içinde bu geriye kaymasın. İddialı insanlar olduğumuz için zaman zaman güçlüklerimiz oluyor. Zaman zaman yoldaşlığın gelişebilmesi için ilk adımı karşı taraftan beklemek gibi bir kasılma oluyor. Bunun da önüne geçmek gerekir. Yoldaşlık duygusunun gelişmesini isteyen ilk adımı kendisi atar, başkasından beklemez. Yoldaşlarının, kendi dertleriyle ilgilenmesini isteyen yoldaş, kendisi ilgilenmekle başlamalıdır. Yoldaşlık duygusunu elbirliği ile geliştirelim. Bizi bugünlere getiren önemli bir özellik de budur. Menşevik hercümerç bunu da hatırlamamızda bir fırsat olsun.

Menşevikler devlet sektörünün işçi sınıfının bilinçlenmesinde başrolü oynadığını söylüyorlar!

Sosyal demokrasi yolunda menşevizm

Bugün menşevikler, hem de devlete faşist dedikleri bir sırada, o "faşist" devletin bir sektörünün savunusunu yapmak gibi gülünç ve acıklı bir konumda, sosyal demokratlaşma yolundadırlar.

Emine Engin

Atılım'ın 15 Eylül tarihli sayısında, KİT'lerin satışına ilişkin bir yazı var. Yazının yazarı Salih Temre, başlığı ise şöyle: "Devlet sektörü demokrasinin nesnel dayanaklarından birisidir."

Yazıdan, ikide bir alıntı yapmamak için yazıyı tümüyle basıyoruz. Aşağıda verdiğimiz bu yazıyı okuyunca görüleceği gibi bu yazı herşeyle çelişmektedir: En başta Marksizm Leninizm'in ABC'siyle ve Türkiye'de devlet sektörüne ilişkin gerçeklerle, ama aynı zamanda menşeviklerin kendi siyasetlerinin bazı yönleriyle, menşevik parti programının bazı yönleriyle ve yer yer yazının kendi kendisiyle. Yazı tek bir şeyle tamamen tutarlıdır: Menşeviklerin bugünkü durumuyla. Herşeyle hatta yer yer kendileriyle çelişmek, menşeviklerin bugün içinde bulundukları akıl almaz ilkesizliğin, belkemiksizliğin en belirgin ve tutarlı göstergesi olmuştur. Bu açıdan yazı tipik bir menşevik yazıdır.

Türkiye'de devlet sektörü ulusallığın ve demokrasinin "nesnel bazda" ekonomik temellerinden birisiymiş. Neden?

Birincisi devlet sektörü ulusal ve anti-emperyalist bir öz taşıyormuş. Bunun nedenleri de şöyle: Bir kez, onu oluşturan birimler çokuluslu tekellere bağımlı değillermiş. İkincisi, bir bütün olarak bu sektör ekonomik bağımlılığı azaltıcı vb. özellikler taşıyormuş.

İkincisi, devlet sektörü hükümetler yüzünden daha çok tekellere hizmet etse bile, antitekel bir nitelik taşıyormuş.

Üçüncüsü ve en fecisi, devlet sektörü işçi sınıfının nicel, nitel gelişmesinde, onun örgütlenmesinde ve *bilinçlenmesinde*(!) başrolü oynuyormuş.

Yani işler Salih Temre'nin dediği gibi yürüse Türkiye'de devrim olmaz. Zira işçi sınıfını devlet sektörü bilinçlendiriyorsa, ancak devrim yapmama yönünde bilinçlendirir. Neyse ki işçi sınıfını devlet bilinçlendirmiyor ama herhalde Salih Temre'yi devlet bilinçlendirmiş.

Şimdi bu parlak bilince daha yakından bakalım.

Sınıflar üstü devlet baba

Yazının bütün mantığı, sınıflarüstü bir devlet anlayışından hareket ediyor ve artık Marksizmin ABC'sine bile ters düşüyor.

Devlet ulusal *çapta* bir aygıttır ama sınıf çıkarı temelinde örgütlenir ve işler. Bu basit gerçek tamamen bir kenara itilmiştir. "Demokrasinin ekonomik temeli" derken herhalde devlet sektöründe çalışanların devlet yönetimine katıldıkları, böylece devlet sektörünün, demokrasiye ekonomik temel oluşturduğu düşünülüyor. Sonra, anti-tekel öz taşıdığı halde, devletin *hükümetler yüzünden* daha çok tekellerin çıkarına hizmet etmesi anlayışı da sınıflarüstü devleti yıkıp yerine yenisini geçirmeye gerek olmadığını, devrimin bir hükümet değişikliğinden ibaret olduğunu gösteriyor. Sınıflarüstü devlet baba işçi sınıfını bile bilinçlendiriyor!

Başta da dediğimiz gibi yazı yalnızca Marksizmle değil, herşeyle çelişiyor.

Bir kez, menşeviklerin devlete faşist dedikleri bir sırada, o faşist devletin bir sektörünün böyle savunuculuğunu yapmaları kendi günlük siyasetleriyle çelişiyor. Faşist devletin bir sektörü satılırsa, faşist devlet zayıflamaz mı?

Yazıda, KİT'lerin devri ile ekonominin en kritik sektörlerinin yabancı sermayenin ve işbirlikçi oligarşisinin *dolaysız* kontrolüne geçeceği söyleniyor. Demek ki bugün de en azından *dolaylı bir kontrol* söz konusudur. Öyleyse neden devlet sektörü ekonomik bağımsızlığın simgesi gibi gösteriliyor? Dolaylı ya da dolaysız *kontrol* bağımlılık için yeterli değil mi?

Sonra, devlet sektörünü oluşturan birimlerin çokuluslu tekellere bağımlı olmadığını herhalde devlet sektörünün kendisi bile söyleyemez. Devlet sektörünün yabancı finans kapital ile birçok ortak, içiçe yatırımı vardır. Bağımlılık %51-%49 hisse sorunuyla kısıtlı düşünülmüyorsa, o zaman açıktır ki teknolojiden krediye kadar çok çeşitli alanlarda ekonomik bağımlılık söz konusudur.

Devlet sektörü daha çok ağır endüstri alanında çalışıyor diye ekonomik bağımlılığı azalttığı söyleniyorsa, o zaman öteki burjuvalara haksızlık oluyor. Yatırım malları üreten sektörde iş yapan bütün sermayedarlara aynı kutsal özellikleri atfetmek gerekir.

Devlet sektörünün anti-tekel niteliğine gelince: Bir kez menşeviklerin kendi programında bile "bağımlı bir devlet tekelci kapitalizmine özgü ilişkiler gelişiyor, devlet ile tekellerin içiçe geçme süreci ilerliyor" diye yazıyor. (s.18) Salih Temre'nin devlet sektörüne kategorik olarak yakıştırdığı anti-tekel nitelik menşevik programla bile çelişiyor. Bırakalım menşevik programı, gerçekte Türkiye'de devlet sektörü tam tersine ve hem de epey uzun süredir tekelci nitelik taşımaktadır. Türkiye'de devlet tekelci kapitalizmi vardır. Burjuvazi emperyalist olmak için çabalayıp duruyor. Menşevikler kalkmışlar devlet sektörünün anti-tekelci, anti-emperyalist özünden söz ediyorlar.

Bugüne dek menşevikler devlet sektörüne çok çeşitli övgüler düzdüler ama onun işçi sınıfını bilinçlendirdiğini hiç söylememişlerdi. Şimdi bunu da söylüyorlar. Ama yine öteki burjuvalara, özellikle de Koçlara, Sabancılara haksızlık oluyor. Onların da büyük fabrikaları var, onlar da çok sayıda işçi çalıştırıyorlar. İşçi sınıfını bilinçlendirmede başrolü olmasa bile en azından ikincil rolü oynadıklarını kabul etmek(!) gerek!

Böylece yazı, kendi mantığı içinde kendi sonucuna, Koçların Sabancıların kapısına dayanıyor. Gerçekten de sorun devlet sektörü sorunu değil sınıf sorunudur. Devleti sınıflarüstü bir aygıt olarak görmek ve göstermek başlıbaşına burjuva sınıfının damgasını taşımaktadır. Belkemiksiz küçük burjuva menşevizm gelip burjuvazinin kapısında yığılmıştır.

"Proletarya kapitalist ekonomiyi bir soygun ekonomisi olarak değerlendirir ve dolayısıyla ona karşı sınıf savaşımı yürütür, tüm siyaseti-

(Devamı sayfa 6'da)

12 Eylül tarihli *Atılım*'da yer alan yazıyı aynen veriyoruz.

Devlet sekt"rü d mokrasinin nesn l dayanaklarından birisidir

"24 Ocak Kararları"nın ve faşist diktatörlüğün programının en başlarında ekonomik anlamda devlet sektörünü "zayıflatmak", onun ekonomik faaliyetlerini "sınırlamak" ve işlevlerini "değiştirmek" hedefleri yazılıdır. Nitekim, bilinçli politikalarla, 1980'den bu yana sürekli zayıflatılan ve ekonomideki etkinliği, büyük ölçüde geriletilen devlet sektörüne, şimdi cunta ve Özal ikilisi eliyle çok daha büyük bir darbe indirmenin son hazırlıkları yapılmaktadır.

Özal hükümetinin yaptığı açıklamaya göre, ulusal ekonominin ve devlet sektörünün temel taşları olan KİT'lerin, çokuluslu tekellere ve özel sermayeye satışına önümüzdeki aylarda başlanacaktır. Satışı kararlaştırılan ve adları açıklanan 32 KİT'in, çokuluslu tekellere ve işbirlikçi tekelci sermayeye devri ile, yalnızca devlet sektörünü ekonominin en ağırlıklı kesimlerinden tasfiye etmekle kalınmayacak; aynı zamanda, ekonominin en kritik sektörleri, yabancı sermayenin ve işbirlikçi oligarşinin dolaysız kontrolüne geçecektir.

Kuşkusuz, ulusal hiçbir yanı olmayan Evren-Özal ikilisinin, devlet sektörünü boy hedefi seçmelerinde şaşırtıcı bir yan yoktur. Çünkü Türkiye'de devlet sektörü, birbiriyle yakından ilişkili olarak, nesnel bazda, "ulusal"lığın ve "demokrasi"nin en başta gelen ekonomik temellerinden birisidir.

Birincisi, devlet sektörünün, nesnel olarak, demokrasinin ekonomik dayanağını oluşturması ve bu anlamda, demokratik bir öz taşıması; herşeyden önce, onun, antiemperyalist ve ulusal bir niteliğe sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de devlet sektörünün antiemperyalist ve ulusal bir öz taşıması; ve bu nedenle de, nesnel olarak, demokrasinin ekonomik dayanağını oluşturması, yalnızca onu oluşturan ekonomik birimlerin çokuluslu tekellere bağımlı olmamalarından değil; aynı zamanda, bir bütün olarak bu sektörün, ekonomik bağımlılığı azaltıcı, emperyalist soygun ve sömürüyü sınırlayıcı ve çokuluslu tekellerin çıkarlarıyla çatışan özellikler taşımasından ileri gelmektedir.

İkincisi, hükümetlerin niteliğine bağlı olarak, daha çok tekellerin çıkarına hizmet etse bile Türkiye'de devlet sektörü, anti-tekel bir nitelik taşımakta ve bu nedenle de, bu sektör, yine nesnel olarak, demokrasinin önde gelen ekonomik dayanaklarından birisini oluşturmaktadır. Dahası, ulusal ve demokratik bir hükümetin işbaşına gelmesi durumunda, devlet sektörü, demokrasiye dayanak yapılabilecek en önemli ekonomik temel olacak; ve bu sektörün işlevleri değiştirilerek, bir yandan, tekellerin ve emperyalizmin eylemlerinin sınırlandırılmasının ve öte yandan da, yığınların çıkarına hizmet götürmenin, kolaylıkla en önemli aracı haline getirilebilecektir.

Açıktır ki, devlet sektörü, ne denli güçlü olursa; ekonominin güçlenmesi, toplumun hızlı bir sanayileşme ve kalkınma sürecinin içine sokulabilmesi, ekonomik bağımsızlığın gerçekleştirilmesi; yığınların sosyal ve ekonomik yaşamlarının iyileştirilmesi ve benzeri görevlerin yerine getirilmesi, o denli kolaylaşacak ve böylece, demokrasi üzerine ayağını basabileceği, sağlam bir temel bulabilecektir.

Üçüncüsü, Türkiye'de işçi sınıfının "nicel" ve "nitel" olarak gelişmesinde; onun örgütlenmesinde ve bilinçlenmesinde, devlet sektörünün nesnel olarak başrolü oynadığını; ve bu nedenle de, bu sektörün, Türkiye'de demokrasinin gelişmesinin nesnel taşıyıcılarından birisi olduğunu söylemek, hiç de yanlış olmayacaktır.

Kaldı ki, yine demokratik ve ilerici bir erkin işbaşına gelmesi durumunda, Türkiye'de güçlü bir devlet sektörünün varlığı ve bu sektörde, çok sayıda işçinin çalışıyor olması, işçi sınıfının gelişmesini, politik ve sendikal örgütlenmesini ve onun, doğal bağlaşıklarıyla eylem birliğini gerçekleştirmesini hızlandıracak, en temel faktörlerden birisi olacaktır.

Türkiye'de devlet sektörü, çok sayıda başka nedenden ötürü de, nesnel olarak, demokratik bir öz taşımakta ve demokrasinin dayanaklarından birisini oluşturmaktadır; ve o, aynı zamanda, hem demokrasinin gelişmesi ve hem de devrimin ve sosyalist kuruculuğun görevlerinin yerine getirilmesi açısından da potansiyel olarak bu özelliklere sahiptir.

Bütün bunların yanısıra, Evren-Özal ikilisinin bu çok tehlikeli saldırısı ve devlet sektörünü tasfiyeyi hedef alan bu girişimleri durdurulmazsa, yalnızca demokrasinin çok önemli nesnel dayanaklarından birisi yıkılmakla kalınmayacak; aynı zamanda, ulusal ekonominin bağımlılığı, emperyalist soygun ve sömürünün boyutları kat be kat artacak; ekonomi tam anlamıyla çokuluslu tekellerin ve işbirlikçi oligarşinin denetimine geçecek ve bu durum, Türkiye barış ve demokrasi güçlerinin işini, her anlamda zorlaştıracaktır.

Örneğin, KİT'lerin satışıyla birlikte, tarım sektörüne girdi üreten bütün kuruluşlar, enerji sektörü, demiryolları, havayolları ve deniz taşımacılığı, yapım sanayiine girdi üreten dev kuruluşlar, silah endüstrisi ve madencilik sektörü, çokuluslu tekellerin ve işbirlikçi oligarşinin eline geçecek ve böylece, ekonominin bütün sektörleri, göbeğinden emperyalizme bağlanacaktır.

Çok daha ilginci, PTT de satışa çıkartılan kamu kuruluşları arasında yeralmakta ve böylece, Türkiye'nin haberleşme hizmetleri, toptan emperyalist çokuluslu tekellerin denetimine verilmek istenmektedir. Enerji sektörü, petrol rafinerileri, silah endüstrisi, ulaştırma ve haberleşme hizmetleri gibi kritik sektörlerin, emperyalizmin denetimi altında olması, geçmişte askeri işgal altında bulunan sömürge ülkelerde gözlenen bir olguydu ve bu durum, yeni sömürgeciliğin değil; klasik sömürgeciliğin, yöntem ve araçlarından birisini oluşturuyordu. Ne kadar acıdır ki, bundan tam 65 yıl önce silahlı mücadele ile ulusal bağımsızlığını kazanan Türkiye halkı, şimdi ulusal bağımsızlığının simgesi ve demokrasinin dayanaklarını oluşturan son kalıntıların da Evren-Özal çetesi eliyle, bir bir emperyalizmin buyruğuna sunulması tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Gerçekten, tehlike çok büyüktür; Evren-Özal çetesinin bu girişimini durdurmak, bugün Türkiye demokrasi ve barış güçlerinin önünde duran en önemli ve en ivedi görevlerden birisi olsa gerektir.

(Baştarafı sayfa 5'de)

ni kapitalist sınıfa koşulsuz güvensizlik temelinde biçimlendirir ve devlet sorunuyla ilgilenirken proletaryanın birinci çabası 'devlet'in hangi sınıfa hizmet ettiğini, kimin sınıf çıkarlarını savunduğunu ayırdetmektir. Küçük burjuvazi ise zaman zaman sermayeye çok 'kızar' ama kızgınlık krizi geçtiği anda kapitalistlere duyduğu eski güvene, kapitalistlerin 'devlet'ine bağladığı eski umuda geri döner." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.24, s.562)

Menşevikler artık sermayeye ve onun devletine olan güvenlerini o devlete faşist dedikleri bir anda bile, hiç kaybetmez oldular. Hatta işçi sınıfını bilinçlendirme işini bile devletin üzerine yıkmaya çalışıyorlar. Yani artık küçük burjuvalıkları bile tartışmalı bir konudur.

Sosyal demokrasi yolunda

Anti-tekel nitelik taşıyan ama hükümetler yüzünden daha çok tekellere hizmet eden devletin halka hizmet eder duruma gelmesi, menşeviklere göre küçük bir hükümet değişikliği sorunudur. "Ulusal ve demokratik bir hükümetin işbaşına gelmesiyle" aynı devlet, yığınların çıkarına hizmet götürmenin en önemli aracı oluverir. Menşevikler böyle derken Lenin tam tersini söylüyor:

"Bir tekel, bir kez kurulunca ve binlerce milyonu kontrol edince, hükümet biçiminden ve tüm öteki 'ayrıntılardan' bağımsız olarak kamu yaşamının *her* alanına kaçınılmaz olarak sızar." (Lenin, *agy*, c.22, s.237)

Lenin tekelci kapitalizm altında hükümet biçimine "ayrıntı" diyor, menşevikler ise devletin tekellere hizmetini de, yığınlara hizmet eder duruma getirilmesini de hükümet sorununa bağlıyorlar.

Bu yazıdaki mantığa göre devlet sektörü güçlendikçe işçi sınıfının bilinçlenmesi dahil birçok sorun çözüme kavuşurken, bakalım Lenin ne diyor:

"Üretim araçlarının özel mülkiyeti altında, devletin üretimi daha çok tekelleştirmesine ve denetlemesine doğru atılan tüm bu adımlar, emekçi halkın sömürüsünün yoğunlaşmasını, baskının artmasını da kaçınılmaz olarak beraberinde getirir. Sömürücülere karşı koymak güçleşir, gericilik ve militarist zorbalık artar." (Lenin, *agy*, c.24, s.309)

Lenin devlet sektörü güçlendikçe emekçilerin sömürüsünün, gericiliğin, zorbalığın artacağını söylüyor, menşevikler ise tam tersini söylüyor. Menşeviklerin bakış açısının Marksizm-Leninizmle artık hiçbir bağı kalmamıştır. Nitekim, Lenin'in yukarıdaki sözleriyle de bağlantılı olarak, menşevikler faşizm ile devlet sektörü arasındaki ilişkiyi de hiç anlamamışlardır.

Faşizm devlet sektörüne düşman falan değildir. Tam tersine, devlet sektörü için, faşizm olmadığı koşullarda bile, kimi zaman "korporatif sektör" terimi kullanılıyor. Devlet sektörü faşizm olmasa da, ekonominin belli bir bölümünü devletin denetimi altında örgütleyen sektördür. Herşeyi devletin denetimi altında, korporatif olarak örgütlemeye çalışan faşizm neden doğası gereği korporatif olan devlet sektörüne düşman olsun? Nitekim birçok ülkede faşizm döneminde devlet sektörünün güçlendiği bir olgudur.

Türkiye'ye gelince. Türkiye'de de faşizm devlet sektörüne düşmanca davranmamıştır. Ancak Türkiye'de devletin ve devlet sektörünün içinde bulunduğu durum, KİT'lerin özel sektöre devri konusunun faşizm yıllarında bile konuşulmasını, düşünülmesini getirmiştir.

Türkiye'de devlet tekelci kapitalizminin oluşmasıyla toplumun çalkalanması, sınıf savaşlarının yükselmesi üst üste düşmüştür. Devlet şöyle bir silkinip, yeni bazı örgütlenmelere, hazırlıklara girişmeye zaman bulamadan hem kendini savunmaya geçmiş, hem de yeni işlevi gereği daha büyük yavruları daha çok emzirmeye devam etmiştir. Bu onun gücünü tüketmiştir. Devletin çeşitli bölümlerinde, bu arada devlet sektöründe sorunlar biriktirmiştir.

Bu sorunlar ancak 12 Eylül'den sonra ele alınabilmeye başlanmıştır. Gelgelelim faşizm de burjuvaziye devletini güçlendirmek için yeterli zamanı vermemiştir. Faşizm birkaç sorunu giderdikten sonra gitmiş, ardında birçok sorunu olduğu gibi bırakmıştır. KİT'ler de bu kalan sorunlar arasındadır.

KİT'ler, daha çok, ucuz fiyat yoluyla tekellere değer aktaran kuruluşlardır. Ekonominin genel güçsüzlüğü, mali sıkıntılar vb. sorunların da yansımasıyla KİT'ler kârsız, hatta zarar eden kuruluşlar durumuna gelmişlerdir. Bir süredir, KİT'lerin tekellere daha iyi değer aktarabilmesi, KİT'lerin kendilerinin daha iyi işler, kârlı kuruluşlar durumuna gelmesini gerektirmektedir. Bu, özel sektöre devredilmeden de yapılabilir ancak devlet, büyük fiyat artışları, büyük işçi çıkarmalar gibi olay yaratıcı değişikliklerin vebalini yüklenecek durumda değildir.

12 Eylül sonrasında zam yolunu denediler. KİT ürünlerine yapılan ve hem de gerekenden çok daha az olan zamların yarattığı öfkenin faşizmin çözülüşünde payı vardır demek yanlış olmaz. Hele ki faşizm çözüldükten sonra, KİT ürünlerine daha büyük zamlar yapıp, zaten hiç de iyi konumda olmayan devleti kavgada iyice taraf yapmak alabilecekleri bir risk değildir.

KİT'lerin satışı hem bununla, hem de devletin içinde bulunduğu para sıkıntısıyla bağlıdır. Tam yine her alanda zorlanmaya başladığı bir sırada devlet aynı zamanda parasızdır. Burjuvaların vergi borçları dağlar kadardır. Devletin burjuvazinin, tekellerin çıkarına daha iyi işleyebilmesi için vergi toplayabilmesi gerekiyor. Yani şimdiki vergi toplama çabaları da Salih Temre'nin sanacağı gibi ulusallıktan değil, burjuva devletin yoluna yoluna kel kalmış olmasındandır. Türkiye'de kendine uzun erimde yer göremeyen burjuvazi, tamamen kısa erimli çıkar hesaplarıyla, oportünistçe devletini yolmuştur. Şimdi devlet parasız, gelirsiz kalmıştır. Bu nedenle hem KİT'lere yatırım yapamıyor, hem de KİT'lerin satışından gelecek paraya muhtaç kalıyor.

Türkiye burjuvazisi devletini nasıl oportünistçe yolmuşsa, resmi TKP yönetimi de partinin komünist temelini öyle yolmuştur. Bugün menşevikler, hem de devlete faşist dedikleri bir sırada, o "faşist" devletin bir sektörünün savunusunu yapmak gibi gülünç ve acıklı bir konumda, düpedüz sosyal demokratlaşma yolundadırlar. Ama uzun erimde burjuvaziye yer olmayan Türkiye'de sosyal demokrasiye de yer olmayacaktır.

Dernek adına ve dergisindeki Türk bayrağına bakıp şaşırmayın

Faşistler değil, menş vikl r

Yoldaşlar,

Danimarka'nın Arhus kentinde *Dayanışma* adlı bir dergi çıkıyor. Sizlere, bu mektubumla birlikte, bu derginin iki ayrı sayısının kapak fotokopilerini gönderiyorum. Göreceğiniz gibi dergiyi çıkaran örgütün adı Türk-Danimarka Cemiyeti. Derginin 4. sayısının kapağında da Türk ve Danimarka bayrakları amblem gibi kullanılmış.

Bayraklara ve örgütün adına bakıp dergiyi faşistlerin çıkardığını sanmayın. Dergiyi menşeviklerin Arhus'taki dernekleri "Türk Cemiyeti" çıkarmaktadır.

Bu iğrenç, tiksindirici isim ve bayrakları gördükten sonra, bilmiyorum insan ne yazabilir. Selamlar.

Memet Durkan, Danimarka

BTİB yeni bir bildiri yayınladı

Geçen sayımızda Belçika'daki Türkiyeli İşçiler Birliği'nin çıkardığı bir bildiriyi vermiştik. Belçika'da olaylar durmadı ve aynı örgüt yeni bir bildiri daha yayınladı. Bu bildiriyi de aynen yayınlıyoruz.

Örgütümüz Belçika'daki Türkiyeli İşçiler Birliği'ne karşı tasfiyeciliğin son düzenlediği provokasyon fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Örgütümüzün genel merkezinde sözde kongre çağıran tasfiyeci ekip, yürüttüğü demagojilere ve entrikalara rağmen BTİB üyelerinin ancak çok az bir kısmını toplayabilmiştir. Böylece tasfiyeciliğin dürüst insanlardan, işçilerden ne kadar soyutlandığı iyice açığa çıkmıştır. O kadar ki, tasfiyecilerin iki elebaşısı da 5 Ekim günü Brüksel'e gelerek, Provokasyonu açık bir şekilde yürütmüştür. Fakat evdeki hesap yine çarşıya uymamış, tasfiyeci başların haftalarca kotardıkları entrikalar yine boşa çıkmıştır.

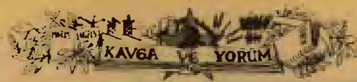
Çirkin oyunları bozuldukça paniğe kapılan tasfiyeci elebaşları, gerek provokasyonlarına alet etmek için, gerekse kalabalık gözükmek için Belçika'ya minibüsler dolusu onlarca insan getirmiştir. Almanya, Hollanda, İsviçre, Fransa ve Danimarka'dan getirilen dostlarımız yalanla ve demagojiyle aldatılarak BTİB'li işçilerin karşısına dikilmek istenmiştir. Ancak örgütümüzün sorumlu davranması bu aşağılık planların uygulanmasına fırsat vermemiştir. Diğer ülkelerden getirilen arkadaşlar bizim dostlarımızdır ve öyle kalacaklardır. Üstelik, Belçika'ya getirilerek yalanla, demagojiyle aldatılmak istenen dostlarımız, tasfiyeciliğin elebaşlarının aciz-liğini, maceracılığını, sorumsuzluğunu, kof lafazanlığını kendi gözleriyle görmüş oldular.

BTİB üyelerinin *çok az* bir kısmını aldatabilen tasfiyecilik, başarısızlığını saklayabilmek için BTİB'le hiçbir ilişkisi olmayan ve bir kısmı lümpenlerden oluşan rastgele kimseleri BTİB üyesi olarak yutturmaya çalışmıştır. Tasfiyeci elebaşlar, zevahiri kurtarmak çabasıyla, sahneledikleri bu çok kötü oyunu, Avrupa'daki kardeşlerimize, demokratik örgütlere, BTİB kongresi diye yutturmak için şüphesiz her türlü akrobasiye, cambazlığa, yalana başvuracak, ellerindeki geniş yayın olanaklarını kullanarak sahte naralar atacaktır. Ancak bu naraların gürültüsü örgüt yıkıcılarının düştüğü kepazeliği kapatmayacaktır. Örgütümüz BTİB gittiği *barış ve demokrasi* sınıf mücadelesi yolundan azimle yürümeye devam edecektir.

Örgütümüz BTİB, karşılaştığı bu son provokasyon karşısında da sorumlu ve soğukkanlı davranmıştır. Bölücü elebaşları ise attıkları her adımla ne kadar ilkesiz ve sorumsuz olduklarının yeni bir örneğini vermişlerdir. 12 Eylül öncesi Türkiye'de yığın örgütlerine karşı oynanan ve demokratik harekete büyük zararlar veren oyunlar şimdi Avrupa'da tezgahlanmak isteniyor. Üstelik örgüt yıkıcıları, BTİB kadrolarını zorbalıkla, silahlı saldırıyla tehdit ederek, BTİB'in Brüksel'deki lokaline baskın düzenleyerek, faşizme ve ırkçılığa malzeme sağlama noktasına gelmişlerdir. Örgütümüz ise, çıkacak olayların ancak gericiliğe yarayacağını bildiğinden ve başka ülkelerden Belçika'ya getirilen dostlarımızın, tasfiyeci elebaşlar tarafından provokasyona alet edilmelerinin önlenmesi için son derece sorumlu davranmış ve olay çıkmasına meydan vermemiştir.

Yaşasın BTİB

Belçika Türkiyeli İşçiler Birliği
Genel Yönetim Kurulu

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

5(1). Kongre'nin yolundan komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:293, 28 Ekim 1985

Türkiye'deki kalıcı bunalım, toplumdaki tüm değer yargıları sisteminin de temellerinden sarsılmasını getiriyor. Burjuva egemenliği topluma korkunç bir ahlaki çürüme yayıyor. Bugün Türkiye'de, ahlakın da tek sahibi işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının maddi yaşam koşullarından doğan *yeni* ahlak filizlerini proleter ideolojiyle büyütmek, komünist ahlak anlayışını kokuşmuş burjuva ahlakına egemen kılmak, komünizm davamızın en önemli parçalarından biridir.

KOMÜNIST AHLAK

Cemile Çakmak — Aliye P. Atılgan

Türkiye'de çıkan günlük gazetelere şöyle bir bakalım. Babasını kesen çocuklar, kocasını zehirleyen kadınlar, çocuğunu terkeden analar, karısını satışa çıkaran kocalar, fuhuş, hırsızlık, dolandırıcılık... Haberlerin önemli bir kısmı bu gibi konulara ilişkin. Bu gibi konuları gündeme getiren ortam aynı zamanda burjuva gazeteciliğinin de en çirkin yüzüyle ortaya çıkmasına neden oluyor.

Bir yandan, bazı burjuva gazeteler, yukarıda sıraladığımız tür haberleri dört renkli, büyük, kanlı fotoğraflarla birlikte başsayfadan basarak, halkın kötü yaşam koşullarını sansasyonel haberciliğe malzeme olarak kullanıyorlar. *Tan* tirajı en yüksek gazete! Çok sayıda ünlü siyaset, sanat ya da iş adamı, "*Tan* okuyorum" diye *Tan* muhabirlerine sırıtarak pozlar verdiler... Bir yandan, siyasal çizgisiyle *Tan*'dan çok daha gerici olan *Tercüman* gibi gazeteler "ahlak kumkumalığı" yaparak, çöküntüden şikayetçi olanların kafasını bu yoldan çelmeye çalışıyorlar. Bir yandan da dini yayınlar, kadınları yeniden çarşafa sokarak sorunları "çözmenin" propagandasını yapıyorlar.

Hiç kuşkusuz ahlak konusu Türkiye'de bugün önemli konular arasındadır.

Ahlak nedir

Alman İdeolojisi'nde Marks ve Engels kendi materyalist bakış açılarını açıklar ken şöyle diyorlar:

"Biz, gerçek, aktif insanlardan yola çıkıyoruz ve onların gerçek yaşam süreci temelinde, bu yaşam sürecinin ideolojik yansımalarının ve yankılanmalarının gelişmesini sergiliyoruz." (Marks-Engels, *Selected Works*, c.1, s.25)

Bu ideolojik yansımaların ve yankılanmaların tümü toplumsal bilinçtir. İnsanın toplumsal varlığı onun toplumsal bilincini de, yani toplumdaki fikirleri, görüşleri, duyguları, töreleri, gelenekleri belirler. Din, sanat, kültür, ahlak vb. hep bu toplumsal bilincin parçalarıdır.

Toplumsal yaşam süreci içinde insanlar ve kollektifler arasındaki ilişkileri düzenleme gereksinimi doğmuştur ve bu gereksinimi gidermeye yönelik olarak, toplumun o günkü gelişme düzeyine uygun çeşitli kurallar belirmiştir. Bu kuralların bazıları, devletin koyduğu, hukuk gibi yazılı ve bağlayıcı biçimler, bazıları da kamuoyundan kaynaklanmış, yazılı olmayan değer yargıları biçimini almıştır. Ahlak böyledir. Toplumun belirli bir gelişme düzeyinde, insanların davranışını iyi-kötü, haklı-haksız, namuslu-namussuz diye değerlendirmeye yarayan kurallar, görüşler ve standartlar bütününe ahlak diyebiliriz.

Ahlak kurallarını daha etkili kılmak için "insanüstü bir gücün", Allah'ın "desteğini" sağlamak dürtüsüyle olsa gerek, ahlak ilk başta dinle içiçe doğmuştur. Din ve ahlak arasında ilk belirgin ayrım kapitalizmde belirmiştir. Ama burjuvazi gericileştikçe bu belirgin ayrım yer yer, zaman zaman bulanıklaşmıştır.

Toplumun gelişmesinden bağımsız, gökten zembille inmiş, indiği gibi duran ve duracak olan ebedi ahlak kuralları yoktur. Ahlak kuralları ekonomik-toplumsal gelişme düzeyine, yapıya göre değişir. Nitekim, örneğin, üretim güçlerinin gelişme düzeyi geriyken ve artık ürün azken, üretime yaramaz yaşa gelmiş ihtiyarları öldürmek ahlaki bir davranış sayılırken, üretim güçleri gelişip de artık ürün o ihtiyarları beslemeye de yetecek miktara ulaşınca, ihtiyarlara saygı ahlaki sayılmaya başlanmıştır.

Buraya dek hep genel olarak toplumdan söz ettik. Bu toplumda antagonist çıkarlara sahip sınıfların varolduğunu düşünürsek, ahlakın aynı zamanda sınıfsal bir olgu olduğunu da kolayca görürüz. Toplumda sınıflar belirdiği andan itibaren ahlak da sınıfsal damga taşır.

Sınıflı toplumlarda egemen ahlak egemen sınıfın ahlakıdır. Bu ahlak egemen sınıfın çıkarlarını ve egemenliğini haklı çıkarmaya yönelik kurallar getirir. Ezilen sınıf güçlendikçe, onun da ayrı ahlakı doğar ve ezen sınıfa karşı hoşnutsuzluğu dile getiren kurallar koyar.

Ahlak kuralları toplumsal gelişme düzeyine ve farklı sınıflara göre değişiyorsa, o zaman genel bir doğruluk ölçütü var mıdır? Mutlak olarak şu ahlak kuralları doğrudur denemez ama, sürekliliği sağlayacak, bugününde, bugünün devrilmesini ve geleceğin kurulmasını temsil eden en çok ögeyi barındıran ahlak kuralları göreceli olarak en

doğrusudur. Bunu çağımıza uygularsak, proleter ahlak en doğrusudur. Doğruluğunun en önemli bir yanı da kalıcı, ebedi bir reçete olduğunu iddia etmemesidir.

Şimdi uzunca bir alıntı yapalım ve sözü, bizim buraya .dek anlatmaya çalıştıklarımızı, bizden çok daha iyi anlatacak olan Engels'e bırakalım:

"...Bugün bize hangi ahlak sunuluyor? Birinci olarak, eski dinsel zamanlardan miras kalan hıristiyan-feodal ahlak. Bu da ana olarak Katolik ve Protestan ahlak olarak ayrılır, ki bunların her biri de alt bölünmelerden yoksun değildir... Bunların yanısıra modern burjuva ahlakını ve onun yanıbaşında da geleceğin proleter ahlakını buluyoruz. Böylece yalnızca en ileri Avrupa ülkelerinde, geçmiş, bugün ve gelecek, aynı zamanda ve birbiriyle yan yana yürürlükte olan üç büyük gurup ahlak teorisi sunar. Öyleyse hangisi doğru olanı? Mutlak sonulluk açısından hiçbiri, ama kuşkusuz, bugün, bugünü devirmeyi, geleceği temsil eden ahlak süreklilik vaadeden en çok ögeyi içerir ve bu da proleter ahlaktır.

"Ama, modern toplumun üç sınıfının, feodal aristokrasinin, burjuvazinin ve proletaryanın her birinin kendine özgü bir ahlakı olduğunu gördüğümüz zaman, bundan ancak tek bir sonuca varabiliriz: İnsanlar, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, ahlaki fikirlerini, son çözümlemede, sınıf konumlarının dayandığı pratik ilişkilerden — üretim ve değişimi yürüttükleri ekonomik ilişkilerden — türetirler.

"Ama yine de, yukarıda sözü geçen üç moral teorinin ortak birçok yönü vardır — bu, bir kez ve temelli saptanmış bir ahlakın, en azından bir parçası değil midir? Bu moral teoriler aynı tarihsel gelişmenin üç ayrı aşamasını temsil ederler, dolayısıyla ortak bir tarihsel fona sahiptirler ve yalnızca bu nedenle bile, bunların zorunlu olarak çok ortak yönleri vardır. Daha da öte. Ekonomik gelişmenin benzeri ya da aşağı yukarı benzeri aşamalarında moral teorilerin, az ya da çok uyum içinde olmaları zorunluluk gereğidir. Taşınabilir mallarda özel mülkiyet geliştiği andan itibaren, bu özel mülkiyetin varolduğu bütün toplumlarda şu ortak ahlaki buyruk olmak zorundaydı: Sen çalmayacaksın! Bu buyruk böylece ebedi bir ahlaki buyruk mu oluyor? Hiç de değil. Bütün çalma güdülerinin yokedilmiş olduğu, dolayısıyla olsa olsa ancak delilerin hırsızlık yapabileceği bir toplumda, ahlak vaazı veren birisi 'sen çalmayacaksın' ebedi doğrusunu ciddi ciddi duyurmaya çalışsa, ona nasıl da gülerler.

"Dolayısıyla biz, 'ahlak dünyasının da, tarihten ve ulusal farklılıklardan bağımsız kalıcı ilkeleri vardır' gerekçesiyle, bize ne olursa olsun herhangi bir ahlaki dogmayı ebedi, sonul ve sonsuza dek değişmez ahlak yasası diye dayatmaya yönelik her girişimi reddederiz. Tam tersine biz, bütün moral teorilerin son çözümlemede toplumun o günkü ekonomik koşullarının ürünü olageldiğini savunuruz. Ve toplum sınıf zıtlıklarına girdiğinden beri, ahlak her zaman sınıf ahlakı olmuştur. Ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını meşrulaştırmıştır, ya da, ezilen sınıf yeterince güçlü olduğundan beri, bu egemenliğin aşağılanmasını ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını temsil etmiştir. Bu süreç içinde, insanlığın tüm öteki dallardaki bilgisinde olduğu gibi, ahlakta da ilerleme olduğundan kimsenin kuşkusu yoktur. Ama henüz sınıf ahlakının ötesine geçmedik. Sınıf zıtlıklarından, onların her türlü çağrışımından uzak, gerçekten insani bir ahlak, ancak toplumun, sınıf zıtlıklarının yalnızca üstesinden gelmiş olduğu değil, aynı zamanda pratik yaşamda onları hatta unutmuş olduğu bir aşamasında olanaklıdır." (F. Engels, *Anti-Dühring*, Progress Publishers, Moskova, 1977, 7. basım, s.116-118)

Engels'in bu son cümlesine, ileride, komünizmde ahlak konusuna ilişkin olarak geri döneceğiz. Burada, Engels'in dedikleri ışığında bugünü daha iyi anlayabilmek için, o zamandan bu zamana, koşullardaki bazı değişmelere ve bunların sonuçlarına ilişkin birkaç noktayı belirtelim.

Engels bunları yazarken, feodal aristokrasi varlığını sürdürüyordu, küçük

"Biz, 'ahlak dünyasının da, tarihten ve ulusal farklılıklardan bağımsız kalıcı ilkeleri vardır' gerekçesiyle, bize ne olursa olsun herhangi bir ahlaki dogmayı ebedi, sonul ve sonsuza dek değişmez ahlak yasası diye dayatmaya yönelik her girişimi reddederiz. Tam tersine biz, bütün moral teorilerin son çözümlemede toplumun o günkü ekonomik koşullarının ürünü olageldiğini savunuruz. Ve toplum sınıf zıtlıklarına girdiğinden beri, ahlak her zaman sınıf ahlakı olmuştur. Ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını meşrulaştırmıştır, ya da, ezilen sınıf yeterince güçlü olduğundan beri, bu egemenliğin aşağılanmasını ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını temsil etmiştir." (Engels)

burjuvazi ise kapitalizmin ara ama sürekli bir sınıfı olarak henüz yeni yerleşiyordu.

Bununla bağlı olarak birincisi, bugün, Engels'in feodal ahlak dediği ahlak yine vardır ama feodal aristokrasinin ahlakı olarak değil, gericileşen burjuvazinin, gericileştikçe alıp kendine uyarladığı bir parçası olarak vardır. Dinler bugün nasıl burjuva ideolojik bir içerik kazanmışsa, dinsel feodal ahlak da öyledir.

İkincisi, küçük burjuvazi, iki ana sınıf arasında sallanan, sürekli dolup boşalan bir ara sınıf olarak kapitalizmin içine yerleşmiştir. Küçük burjuvazinin bağımsız ideolojisi, apayrı bir ahlak anlayışı yoktur ama bu sınıfın ahlak anlayışının uzun süredir izlediği gidişata dayanarak genelleme yapmak olanaklıdır. Bu anlamda bugün bir küçük burjuva ahlak da söz konusudur.

Dolayısıyla, Engels'in o gün için yaptığı üç temel ahlak ayrımı yerine biz şunu koyabiliriz: Bir, çeşitli türleriyle (feodal-dini uyarlamaları içinde barındıran, barındırmayan vb.) burjuva ahlakı, bir küçük burjuva ahlakı, bir de proleter ahlakı.

Önce kısaca burjuva ve küçük burjuva ahlak konusuna değinelim, sonra asıl olarak proleter ahlakı ele alacağız.

Burjuva ve küçük burjuva ahlak

Marks *Kapital*'de kapitalizmin siyasal ekonomisini çözümlerken, aynı zamanda burjuva ahlakının nasıl olabileceğini de aydınlatmıştır.

Kapitalizm insanın işgücünden, sanat eserine, hatta insan vücuduna kadar herşeyi metalaştırır ve temel yasası olan kâr yasasını bütün bu tür meta ilişkilerine de sokar. Dolayısıyla adam kazıklama, bireycilik vb. burjuva ahlak anlayışının köşe taşlarıdır. Kapitalizmde aile, *Manifesto*'da da çok güzel belirtildiği gibi, "sermayeye, özel kazanca" dayalı bir çıkar ilişkisidir. Bu nedenle bir yandan aile ilişkilerinin kendisi kamufle edilmiş fuhuştan başka birşey değildir, öte yandan aile ilişkilerinin dışında kamufle edilmeye bile gerek görülmemiş koca bir fuhuş sektörü vardır.

Burjuva ahlakının parolası, "insan insanın kurdudur" sözüdür. Kapitalizm "insanlığı, birbirlerini aç canavar (rekabet edenler başka nedir ki?) gibi yiyen sürülere" dönüştürür. "Herkes olabildiğince pahalıya satıp ucuza almanın yollarını aramak zorundadır." (Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, cilt 3, s.223, 222) Burjuva toplumunun özü "herkesin herkese karşı savaşı, genel kargaşa ve karşılıklı sömürüdür". (Marks Engels, *agy*, c.4, s.243)

Burjuva ahlakının bütün bu özellikleri burjuvazinin siyasal yöntemlerinde de yansır. Örneğin:

"Burjuvazinin işçiler üzerindeki ideolojik etkisi azalınca, sarsılınca ya da zayıflayınca, burjuvazi *heryerde ve her zaman* en aşağılık yalan ve karalamalara başvurur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.20, s.485)

Burjuvazinin kullandığı baskı ve yasak yöntemi, gerçekte onun ortaçağdan devralıp kullandığı bir yöntemdir. Burjuvazinin esas kendi damgasını taşıyan yöntem, rüşvet, hile ve entrikacılıktır. (Lenin, *agy*, c.20, s.455)

Kısacası, bireycilik, yalancılık, karalama, kariyerizm, sahtekarlık ve entrikacılık gibi en tatsız sıfatların hepsi burjuva ahlakının köşe taşlarıdır.

Ara sınıf olan küçük burjuvazinin ahlak anlayışında da bütün bu burjuva özelliklerin izine rastlanır. Ama küçük burjuva bir yanıyla da emekçi olduğu için bu özellikler onda daha "küçük" bir düzeyde ve büzülmüş olarak yansır. Örneğin burjuvazinin bireyciliği "herşey benim için" düzeyindeyse, küçük burjuvazininki "herkes kendine, başkalarından bana ne" düzeyindedir.

Burjuva ve küçük burjuva ahlakı işçilere de sürekli etki yapar. Bu nedenle, proleterin yaşamından filizlenen ve diyalektik materyalist dünya görüşleriyle serpilen komünist ahlak önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Komünist ahlak

1. Kaynağı

Komünist dünya görüşü de, komünist ahlak da kitap sayfalarından çıkmamış, pratiğin içinden çıkıp kitap sayfalarına girmiştir. Şimdi buna biraz daha yakından bakalım.

Marks ve Engels *Komünist Manifesto*'da şöyle diyorlar:

"Bugüne dek... her toplum biçimi ezenle ezilen sınıfların çatışmasına dayanmıştır. Ama bir sınıfı ezebilmek için, ona hiç değilse, kölece varlığını sürdürebilmesine elverecek belli koşullar sağlanmalıdır. ... Modern işçi ise, bunun tersine, sanayinin ilerlemesiyle, yükseleceği yerde, kendi sınıfının varlık koşullarının gitgide daha altına batmaktadır. İşçi yoksullaşmakta ve yoksulluk nüfustan ve servetten daha hızlı gelişmektedir. Ve işte, burjuvazinin toplumda artık egemen sınıflığa layık olmadığı ve kendi varlık koşullarını en üstün yasa olarak topluma kabul ettirme yeteneğine sahip olmadığı bundan anlaşılmaktadır. Burjuvazi hükmetmeye layık değildir, çünkü kölesine, köleliği içinde bir yaşantı sağlayamamaktadır. ... Toplum, bu burjuvazinin egemenliği altında artık yaşayamaz, bir başka deyişle, burjuvazinin varlığı artık toplumla bağdaşmamaktadır." (Marks-Engels, *Selected Works*, üç ciltlik İng. basım, c.1, s.119)

"İnsanlığın tüm öteki dallardaki bilgisinde olduğu gibi, ahlakta da ilerleme olduğundan kimsenin kuşkusu yoktur. Ama henüz sınıf ahlakının ötesine geçmedik. Sınıf zıtlıklarından, onların her türlü çağrışımından uzak, gerçekten insani bir ahlak, ancak toplumun, sınıf zıtlıklarının yalnızca üstesinden gelmiş olduğu değil, aynı zamanda pratik yaşamda onları hatta unutmuş olduğu bir aşamasında olanaklıdır." (Engels)

Marks ve Engels'in 1847 yılında söyledikleri bu sözler bugün tüm kapitalist dünya için geçerlidir.

Belki emperyalist ülkelerin burjuvazileri, bu ülkelerdeki işçi sınıfına "kölece varlığını sürdürebilecek koşulları" henüz sağlayabilmektedir, ama bu ülkelerde de, kapitalizmde işçi sınıfının durumunun kötüleşmesi yasası işlemektedir, *Manifesto*'nun sözleriyle "yoksulluk nüfustan ve zenginlikten daha hızlı gelişmektedir".

Azgelişmiş, özellikle orta kuşak ülkelere geldiğimizde ise "burjuvazinin toplumda artık egemen sınıflığa layık olmadığı" derin araştırmalara gerek olmadan anlaşılabilecek, açık bir gerçektir.

Bir yerde, bir egemen sınıf artık toplumun gelişmesinin motoru olma özelliğini kaybetmiş, nesnel olarak gereksizleşmişse o toplumun sosyal bilinç şekilleri, değerler sistemi de çatırdamaya başlamış demektir.

Yukarıdaki alıntıda, egemen sınıfın

"kendi varlık koşullarını en üstün yasa olarak topluma kabul ettirme yeteneği" olarak dile getirilen egemen üst yapının çatırdayışına, ılık burjuva demokrasilerinin yaşandığı emperyalist ülkelerde de tanık oluyoruz. Ancak bu ülkelerde süreç çok daha örtülü ve yavaş yürüyor. Oysa Türkiye gibi bir türlü emperyalistleşemeyen, emperyalistleşse bile bir alt-emperyalist olmaktan kurtulamayacak olan, ekonomik bunalımın kapitalizmin alın yazısı durumuna geldiği ülkelerde aynı süreç daha çarpıcı ve keskin yürümektedir.

Koşullara göre derece ve biçim farklarıyla ama tüm kapitalist ülkelerde bir noktadan sonra burjuvazi "kendi varlık koşullarını en üstün yasa olarak topluma kabul ettiremez" olmaktadır. Bununla bağlı olarak, toplumda ahlaki bir çözülme başlamaktadır.

Engels, 1845'de yazdığı *İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu* adlı kitabında, o zamanlar İngiltere'de yayınlanan gazetelerin başlıklarından bazı aktarmalar yapıyor. Bu başlıklar, çok kötü iş ve yaşam koşulları içinde olan İngiltere emekçi sınıflarının o günkü günlük yaşamından kesitleri yansıtıyor. Ve ne kadar ilginçtir, Engels'in kitabına aldığı bu haber başlıkları, bugün Türkiye'de okuduklarımızla çarpıcı bir benzerlik taşımaktadır. Engels, ahlaki bir çöküşü yansıtan bu haberler konusunda şöyle diyor:

"Toplum şimdiden gözle görülebilir bir *çözülme* durumundadır. Bütün *sosyal bağların koptuğunun* açık bir kanıtını görmeden insanın *bir gazeteyi eline alması* bile olanaksız." *(Agy,* Gözlem Yayınları, s.222) (abç)

Engels, emekçi sınıflar arasında görülen bu ahlaki çözülmenin nedenlerini şöyle anlatıyor:

"İşçiye okulda verilmeyen ahlaki eğitimi kendisine yaşantısının diğer koşulları da vermez. En azından burjuvazinin gözünde değeri olan ahlaki eğitimden yoksundur. İçinde bulunduğu durum ve çevresi, ahlaksızlık için en güçlü tahrikleri içermektedir. Yoksuldur, yaşantı onu çekmemektedir. Hemen hemen her eğlence onun elinden alınmıştır. Yasaların öngördüğü cezaların artık onu daha fazla korkuttuğu yoktur. Neden arzularını kısıtlasın, neden hakkı olan eğlencede zenginleri yalnız bıraksın, neden bunun bir kısmını kendisi için ele geçirmesin? Proletaryanın çalmaması için ne sebep vardır? 'Mülkiyetin kutsallığı'nın belirtildiğini duymak burjuvanın kulağına çok hoş ve uygun gelebilir, ama malı olmayan için mülkiyetin kutsallığı kendi kendine yok olur." *(Agy,* s.202)

İşçi ahlaksızlık için en güçlü tahrikleri içeren çevresine karşı koymaya çalışabilir ama bu da *kendi içinde* çıkar bir yol değildir:

"İşçi sınıfının içinde, en fazla ihtiyaçları olduğu anda bile hırsızlık yapmayacak kadar ahlaklı olan çok sayıda insan vardır ve bunlar ya açlıktan ölürler ya da intihar ederler. Bir zamanlar yüksek sınıfların kıskanılacak bir imtiyazı olan intihar, artık İngiliz işçileri arasında moda olmuştur ve çok sayıda yoksul kişi kaçacak başka yolu olmadığı için sefaletten kurtulmak için intihar eder." *(Agy,* s.203)

Buraya dek anlattıklarımızla kalırsak ortaya gerçekten karanlık bir tablo çıkmaktadır. Kendi iradesi dışında nedenlerden işçi, emekçi, ahlaksızlık içinde çürümek, açlıktan ölmek ya da intihar etmek gibi seçeneklerle yüzyüzedir. Neyse ki bu karanlık tablo madalyonun yalnızca bir yüzüdür. Zira, aynı yaşam bu çöküntünün, çürümenin yansısıra, kıpkızıl bir güneş gibi proleter ahlakı da doğurmaktadır.

Marks *"Halk Gazetesi*'nin yıldönümünde yaptığı konuşma"da, şöyle diyor:

"Bir yandan, insanlık tarihinin önceki hiçbir döneminin hayal bile edemeyeceği endüstriyel ve bilimsel güçler yaşama gözlerini açtı. Öte yandan, Roma İmparatorluğu'nun son zamanlarında kaydedilmiş korkunç olayları fersah fersah aşan çürüme belirtileri var. Günümüzde, herşey karşıtına gebe görünüyor. ... Bir yanda modern endüstri ve bilim, öte yanda modern sefalet ve çözülme arasındaki bu zıtlık, çağımızın üretici güçleri ile toplumsal ilişkileri arasında bu zıtlık elle tutulabilir, karşı koyulmaz ve çarpıtılamaz bir olgudur. Bazı partiler bunun üzerine peçe takabilirler, bazı başkaları, modern çelişkilerden kurtulmak için modern sanattan kurtulmayı isteyebilirler. Kendi adımıza biz, tüm bu çelişkileri belirleyen keskin ruhun biçiminde yanılgıya düşmeyiz. Biz biliriz ki, toplumun bu yeni doğan güçlerinin iyi işleyebilmesi için onların yeni doğan insanların egemenliğine gereksinimi vardır — işte işçiler böyle insanlardır." (Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.14, s.655-656)

"İnsanlar bize ahlaktan sözettikleri zaman, şöyle diyoruz: Bir komünist için bütün ahlak sömürücülere karşı bu birleşik disiplinde ve bilinçli yığın savaşımında yatar. Ebedi bir ahlaka inanmayız ve ahlak üzerine bütün masalların sahteliğini sergileriz. Ahlak toplumun daha yüksek bir düzeye çıkmasına ve kendini emeğin sömürüsünden kurtarmasına hizmet eder." (Engels)

Evet, işçiler toplumsal çürümeden etkileniyorlar ama aynı zamanda onlar toplumda çürümeyip, tam tersine ilerleyen, ilerlemeyi temsil eden herşeyden de etkileniyorlar. İçinde yaşadıkları koşullar onları savaşıma itiyor. Böyle olunca, ahlaki çöküntü onlarda burjuva ahlak değerlerini yıkıcı, yaşam koşullarının ileri yönleri ve sınıf savaşımı ise yeni değerler yapıcı işlev görüyor. Böylece yıkılması gerekenin yıkılmasıyla, yapılması gerekenin yapılmasıyla, bunların diyalektik ilişkisiyle, yeni bir sınıfsal ahlak, komünist ahlak yaşamın ta göbeğinden *filizleniyor.*

Şimdi bu sürecin aydınlık yönüne biraz bakalım.

Engels, sanayi devrimi öncesi, kırlık alanlardaki evlerinde kapitalistler için kumaş dokuyan ilk dokuma işçilerinin ahlaki durumu hakkında şöyle diyor:

"Bunlar 'saygıdeğer insanlar', iyi kocalar, iyi babalardı. Ahlaki bir yaşantı sürdürürlerdi, çünkü ahlaksız olmak için hiçbir dürtüleri yoktu. ... Muntazam olarak kiliseye giderler, asla politikadan söz etmezler, asla fesatlığa girişmezler, bedeni hareketlerden hoşlanırlar, İncil okunduğunda kalıtımsal olarak kendilerinden geçen bir huşu içinde dinlerler ve 'üst' sınıflara karşı oldukça iyi tavırlar takınırlardı. Ama entellektüel olarak tamamen ölüydüler. ... Gerçekte onlar insan değildiler." (Engels, *İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu,* s.61-62)

Kapitalizmin gelişmesiyle bu "iyi ve ahlaklı" insanlar şehirlere yığıldılar. Burjuvazi her türlü geleneksel, duygusal bağı *Manifesto*'nun sözleriyle "dinin ateşli ve kutsal heyecanını, şövalyelik ruhunu, duygusallığı bencil hesabın buzlu sularında boğdu".

Topraklarından koparılan yığınlar büyük kentlerde büyük bir sefalet, hiçbir yüce ve kutsal duyguya yer bırakmayacak koşullarla karşılaştılar. Engels, büyük kentlerdeki bu merkezileşmenin işçi yığınlara neler kazandırdığı konusunda şöyle diyor:

"Eğer nüfusun merkezileşmesi mal sahibi sınıfı uyarıyor ve geliştiriyorsa, işçilerin gelişmesini de daha büyük bir güçle zorluyordur. İşçiler kendilerini bir bütün, bir sınıf olarak hissetmeye başlarlar. Bireyler halinde zayıf oldukları halde birleştikleri zaman bir güç meydana getirdiklerini kavramaya başlarlar. Burjuvaziden ayrılmaları, kendi yaşantılarına uygun, işçilere özgü görüşlere sahip olmaları teşvik edilir, baskı altında oldukları bilinci artar ve işçiler sosyal ve politik önem kazanırlar. Büyük kentler işçi hareketinin doğum yerleridir. Buralarda işçiler ilk kez kendi durumlarını anlamaya ve buna karşı mücadele etmeye başlarlar." *(agy,* s.211)

Engels'in anlattığı örneği şöyle bir düşünürsek, olan nedir? Önce "ahlaki insanlar", "iyi babalar", "iyi kocalar" ama o denli apolitik ki bu anlamda "insan değiller". Sonra şehre gelince bu insanlar korkunç bir ahlak çöküntüsünün içine düşüyorlar, değer yargıları yıkıma uğruyor. Ama aynı şehir koşulları başka yönleriyle onlarda yeni değer yargıları yaratmaya başlıyor. Bu ise onları kölelikten insanlığa yükseltiyor. Engels'in deyimiyle, "yönetimi elinde bulunduran sınıfa karşı nefret içinde yandıkları sürece onlar insandırlar". *(Agy,* s.201)

Böylece kapitalizm, ahlak açısından da kendi mezar kazıcılarını yaratıyor. Büyük komünist eğitimci Kalinin'in de dediği gibi, proleter ahlak "bizzat işçi koşullar içinde, zavotlarda, fabrikalarda biçimleniyor". (Kalinin, *Devrimci Eğitim — Devrimci Ahlak*, Ser Yayınları, s.138)

Bu biçimlenişe, bu yazıda yer darlığı nedeniye ayrıntılı olarak girmeyeceğimiz aile konusundan son bir örnek verelim. Engels şöyle yazıyor:

"Karı koca ilişkisinde cinsel aşk yalnızca ezilen sınıflar arasında, yani bugün, proletarya arasında kural olabilir — bu kural ister resmen tanınsın ister tanınmasın. Ama o zaman burada klasik monogaminin temelleri kaldırılmış demektir. Monogami ve erkeğin egemenliği mülkiyeti korumak ve miras bırakmak için kurulmuştu. Burada her türlü mülkiyetin tam bir yokluğu söz konusudur. Dolayısıyla burada erkeği egemenliğini dayatmaya iten hiçbir etken yoktur. Bundan da öte, (bu egemenliği dayatmanın — *İ.S.)* araçları da yoktur. Bu egemenliği koruyan burjuva yasası, yalnızca mülk sahibi sınıflar ve onların proleterlerle alış verişleri için vardır. ...Burada oldukça değişik tür kişisel ve toplumsal ilişkiler belirleyici etkenlerdir. Hatta, büyük ölçekli endüstri kadını evden işgücü pazarına ve fabrikaya aktardığı ve onu oldukça sık, ailenin ekmeğini kazanan durumuna getirdiği için, proleter evinde erkek egemenliğinin son kalıntıları da tüm temelini kaybetmiştir — belki, kadına karşı, monogaminin kurulmasıyla derin bir kök salan zalimlik hariç. Böylece proleter aile artık tam anlamıyla monogamik değildir. ... Kısacası, proleter evlilik sözcüğün etimolojik anlamıyla monogamiktir ama tarihsel anlamıyla monogamik asla değildir." (Marks-Engels, *Selected Works,* üç ciltlik İngilizce basım, c.3, s.254)

Gerçekten de, bugün proletaryanın sınıf çıkarlarından, sınıf savaşımından kopuk bir ahlak, "en iyi" kuralları sıralasa da, en büyük kötülüğü yapıyor demektir. Dünya iyi ahlak kuralları sıralayarak değil sınıf savaşımıyla, devrim yoluyla değişecektir. Toplumu daha yüksek bir düzeye ulaştırma savaşımından kopuk "en iyi" ahlak bile gerçekte toplumu geri düzeyde tutmaya hizmet eder.

Engels'in bu sözleri, kapitalizmin nasıl kendi mezarını kazdığını, ikiyüzlülüğe, sahtekarlığa ve maddi çıkara dayanan "kutsal"(!) ailenin proleter saflarda nasıl yıkıntıya uğradığını ve onun yerine eşitliğe, karşılıklı sevgiye, cinsel aşka dayanan proleter ailenin nasıl filizlendiğini çok güzel göstermektedir.

Böylece, bir yandan ahlaki çöküntü eskiyi yıkmakta, öte yandan toplumsal her ileri adım proletaryanın yaşamını ve

savaşımını koşullandırmaktadır. Bu iki etkenin birlikte etkisiyle yaşamın içinden proleter ahlak filizlenmektedir.

Bu anlamda *Manifesto*'da şöyle deniyor:

"Yasa, ahlak, din onun için (proleter için — *İ.S.*) ardında çok sayıda burjuva çıkarının pusu kurup gizlendiği bir burjuva önyargılar kümesidir." (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, üç ciltlik, İngilizce basım, c.1, s.118)

Buraya dek hep proleter ahlakının kapitalizm içinde *filizlendiğinden* ve sınıf savaşımının da bunun bir koşulu olduğundan söz ettik. Kapitalizmde bu filizi kurutmaya yönelik birçok etken de işlediğine, ayrıca her filizi besleyip geliştirmek gerektiğine göre, komünist ahlak nedir, nasıl geliştirilmelidir sorusu canalıcı önem taşımaktadır.

2. Komünist ahlak nedir

Kutsal Aile'de Marks ve Engels şöyle demişler:

"Materyalizmin, insanın özde iyi olduğuna ve eşit entellektüel düzeyde bulunduğuna, deneyimin, alışkanlığın ve eğitimin sonsuz gücüne, çevrenin insana etkisine, endüstrinin büyük önemine, eğlencenin meşruluğuna vb. ilişkin öğretisinden, materyalizmin komünizm ve sosyalizmle nasıl zorunlu olarak bağlı olduğunu görmek için çok derine dalmaya hiç gerek yoktur. Eğer insan tüm bilgisini, sansasyonunu vb. duyular dünyasından ve onun içinde edinilen deneyimden alıyorsa, o zaman yapılması gereken, ampirik dünyayı öyle bir düzenlemektir ki, insan,(o dünya — *İ.S.*) içinde gerçekten insani olan ne varsa onun deneyimini yaşasın, ona alışsın ve kendinin bir insan olduğunun farkına varsın. Eğer doğru anlaşılmış çıkar tüm ahlakın ilkesiyse, insanın özel çıkarı insanlığın çıkarıyla çakıştırılmalıdır." (Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, c.4, s.130-131)

Marks ve Engels'in bu güzel sözleri üzerinde biraz düşünmek gerekiyor.

Materyalist öğretiye göre insan doğuştan kötü, doğuştan başarısız vb. olamaz. İnsanın üzerinde çevrenin belirleyici etkisi vardır. Bugün, doğuştan hiç de kötü olmadığı halde insan bir sürü kötü deneyim yaşıyor ve yaşatıyorsa, bu, çevreyi değiştirme gerekliliğine işaret eder. İşte komünizmle materyalizmin bağı da bu noktadadır.

Komünizm öyle bir çevre yaratacaktır ki insan gerçekten insani deneyimler yaşayacak, insalığının farkına varacak ve onu geliştirecektir. Böyle bir ortamda, insanın özel çıkarı insanlığın genel çıkarı ile üst üste düşecek ve ahlakı bu olgu belirleyecektir.

Bu söylenenler uzun erimli olarak, geniş bir perspektif içinde söyleniyor. Ama bugün için de çok büyük anlam taşıyor. Komünist ahlakın şu özellikleri bu söylenenlerden çıkarabiliriz:

1. İnsanın iyi özelliklerini öne çıkaracak bir ortam yaratma misyonu taşıyan komünizm için kavga veren biz komünistler, *bugünden* nesnel koşulların elverdiği ölçüde, insanlığın en iyi özelliklerini ahlakımızda barındırmalıyız.

2. Ancak sorun, yalnızca ve ana olarak "iyi insan" olma sorunu değildir. Daha doğrusu, bugünkü dünyayı değiştirmek için, tüm insanlığın iyi olabileceği bir dünya için kavga vermek, belki de "iyi insan" olmanın en somut, en baş ölçüsüdür. Nitekim, komünist ahlakın da en önemli ögesi, komünizm için savaşmaktır. Başka bir deyişle, insanlığı komünizme ulaştırma misyonu taşıyan proletaryanın çıkarları için savaşmaktır.

3. İleride insanın özel çıkarı insanlığın genel çıkarı ile üst üste düşecektir. Bunun olabilmesi, "insan insanın kurdudur" parolasına dayanan bugünkü sivil toplumun insan toplumuna dönüşebilmesi için savaşım veriyoruz. Savaşımın bu aşamasında bize düşen, bireysel çıkarlarımızı proletaryanın uzun erimli, genel ve temel çıkarlarıyla üst üste düşürmektir.

Marks ve Engels'in söylediklerinden çıkarak sıraladığımız bu noktaları Lenin'in şu söylediklerinde de görüyoruz:

Engels, komünizmde toplumsal değil insani bir ahlaktan sözediyordu. Ayrıca *Kutsal Aile*'de de Marks ve Engels, komünizmde bireyin çıkarının insanlığın çıkarıyla üst üste düşeceğini belirtiyorlar, dolayısıyla komünizmde toplumsal bilinç olarak ahlaka gerek kalmayacağını belirtmiş oluyorlardı. Başka bir deyişle, komünizmde bireyler o denli bilinçli, ahlaklı vb. olacaklardır ki toplumsal bilincin baskısına gerek kalmayacak, bireylerin özgür gelişmesi herkesin özgür gelişmesinin koşulu olacaktır.

"Komünist ahlak diye birşey var mıdır? Tabii vardır. Çoğu zaman bizim kendimize özgü bir ahlakımızın olmadığı söyleniyor, burjuvazi sık sık biz komünistleri bütün ahlakı reddetmekle suçluyor. Bu sorunu bulandırmanın, işçilerin ve köylülerin gözüne toz atmanın bir yöntemidir.

"Biz ahlakı, moralı hangi anlamda reddederiz?

"Ahlakı Allah'ın emirlerine dayandıran burjuvazinin ona verdiği anlamda. ... Ya da ahlakı, ahlakın emirlerine, Allah'ın emirlerine dayandırmak yerine idealist ya da yarı idealist sözlere dayandırdılar ki bu da her zaman Allah'ın emirlerine çok benzer birşey demek oldu.

"İnsan-ötesi ve sınıf-ötesi kavramlara dayanan her türlü ahlakı biz reddederiz. Bunun, işçileri ve köylüleri, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin çıkarına aldatmak, kandırmak ve etkisizleştirmek olduğunu söyleriz.

"Biz, ahlakımız proletaryanın sınıf savaşımının çıkarlarına tamamen bağımlıdır deriz. Bizim ahlakımız, proletaryanın sınıf savaşımının çıkarlarından kaynaklanıyor.

(...)

"...Biz şöyle diyoruz: Eski sömürücü toplumu yıkmaya ve tüm emekçi halkı, yeni, komünist bir toplum kuran proletaryanın etrafında birleştirmeye ne hizmet ediyorsa ahlak odur.

(...)

"İnsanlar bize ahlaktan sözettikleri zaman, şöyle diyoruz: Bir komünist için bütün ahlak sömürücülere karşı bu birleşik disiplinde ve bilinçli yığın savaşımında yatar. Ebedi bir ahlaka inanmayız ve ahlak üzerine bütün masalların sahteliğini sergileriz. Ahlak toplumun daha yüksek bir düzeye çıkmasına ve kendini emeğin sömürüsünden kurtarmasına hizmet eder." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.31, s.291-294)

Gerçekten de, bugün proletaryanın sınıf çıkarlarından, sınıf savaşımından kopuk bir ahlak, "en iyi" kuralları sıralasa da, en büyük kötülüğü yapıyor demektir. Dünya iyi ahlak kuralları sıralayarak değil sınıf savaşımıyla, devrim yoluyla değişecektir. Toplumu daha yüksek bir düzeye ulaştırma savaşımından kopuk "en iyi" ahlak bile gerçekte toplumu geri düzeyde tutmaya hizmet eder.

Komünist ahlakın en baş ölçütü, kaynağı ve özü proletaryanın sınıf savaşımının çıkarlarıdır. Bu çıkarlar zaten toplumu sömürüden kurtarmayı, her yönüyle daha ileri bir düzeye ulaştırmayı içerdiği için, bu çıkarlar uğruna savaşanların anlayış ve davranış biçimlerinin de yüksek standartlara sahip olması doğal bir gerekliliktir. Ancak başlangıç noktası bu standartlar değil, komünist kişinin sınıf savaşımına ne verdiğidir.

Sınıf savaşına kendi kapasitesi ölçüsünde katkı yapan bir komünistin davranış biçimlerindeki vb. bazı eksiklikleri beyaz üzerinde küçük siyah lekeler gibidir. Oysa, kenarda oturan bir iyi ahlak kumkumasının "iyi ahlakı" koca bir siyah üzerinde birkaç beyaz benek olmaktan öteye gidemez. Bu nedenledir ki komünist ahlakın baş ölçütü, başlangıç noktası, proletaryanın sınıf savaşımının çıkarlarıdır. Bu çıkarlara bağımlı olarak da, Kalinin'in deyimiyle, "en iyi insancıl nitelikler"in edinilmesi gelir. (Kalinin, *agy*, s.51)

"En iyi insancıl nitelikler", en insancıl bir toplumu kurmak için yola çıkmış olan komünistlerin uzun erimli amacıyla yakından bağlıdır. Ancak bütün bu nitelikler, aynı zamanda sınıf savaşımının o günkü tarihsel koşullarına da bağımlı olmak durumundadır.

Tüm bunları bir örnekle açabiliriz. Komünist yalan söylemez, iki yüzlü değildir, dürüsttür, insanları sever. Bunların tersi özellikleri de şiddetle kınar. Ancak bir komünistin, tutuklanınca "ben yalan söylemem" diye düşmana örgütü hakkında bilgi vermesi ya da ben insanları severim diye devrimci terörü reddetmesi çok daha köklü bir ödün vermesi, komünizmden vazgeçmesi demek olur. Bu nedenle en iyi insancıl nitelikler de proletaryanın sınıf çıkarlarına bağımlıdır.

Komünizmde ahlak

Buraya dek komünist ahlaktan söz ederken ağırlığıyla, komünizme dek hâlâ bir sınıf ahlakı olarak sürecek olan proleter ahlakı kastediyorduk. Komünizmde ahlak ne olacak?

Bazı Sovyet kitaplarında şu fikir işleniyor: Komünizmde devlet, hukuk ve yönetimsel kurumlar sönecek ama ahlak, felsefe, sanat "çiçek açacak". Bu fikir, üstelik, toplumsal bilinç biçimlerinden söz edilirken belirtiliyor. (Örneğin, *Felsefe Sözlüğü*, Progress Yayınları, İngilizce basım, Moskova 1967, s.412)

Toplumsal bilinç, toplumla bireyin çıkarı arasında çelişkinin bulunduğu koşullarda, bireyler arası ilişkileri toplumun çıkarları doğrultusunda düzenleme gereksinimini gideren bir toplumsal baskı sistemidir.

Manifesto'da Marks ve Engels şöyle diyorlar:

"Sınıflarıyla ve sınıf çatışmalarıyla eski burjuva toplumunun yerini öyle bir birlik alacaktır ki, orada her bireyin özgür gelişmesi, herkesin özgür gelişmesinin koşulu olacaktır." (Marks-Engels, *Seçme Yapıtlar*, üç ciltlik, İngilizce basım, cilt I, s.127)

Başlarda Engels'ten ahlak üzerine aktardığımız uzun alıntının, geri döneceğimizi söylediğimiz son cümlesinde de Engels, komünizmde toplumsal değil insani bir ahlaktan sözediyordu. Ayrıca *Kutsal Aile*'de de Marks ve Engels, komünizmde bireyin çıkarının insanlığın çıkarıyla üst üste düşeceğini belirtiyorlar, dolayısıyla komünizmde toplumsal bilinç olarak ahlaka gerek kalmayacağını belirtmiş oluyorlardı.

Başka bir deyişle, komünizmde bireyler o denli bilinçli, ahlaklı vb. olacaklardır ki toplumsal bilincin baskısına gerek kalmayacak, bireylerin özgür gelişmesi herkesin özgür gelişmesinin koşulu olacaktır.

(Devam edecek)

Avustralya'da, 9. Özveri Taarruzu'nda topladığımız miktarın tümünü merkeze aktarmaya karar verdik.

Taarruzu c şkuyla sürdürüy ruz

Değerli Yoldaşlar,
Gazetemizin 290. sayısında 9. Özveri Taarruzu'nun başladığını öğrendik. Aramıza yeni katılan yoldaşlarla birlikte, özveri taarruzunu çalışmalarımızda ön plana çıkardık. Daha önceden oluşturulmuş olan İMG gurubunun ismi, yoldaşların isteği üzerine Özveri İşçi Muhabir Gurubu olarak değiştirildi. Şu hedefleri saptadık:

— Taarruz hedefimizi gerçekleştirmek.
— Düzenli eğitim çalışması yapmak.
— Haftalık toplantılar düzenlemek.
— Her yoldaşın partinin gereksinimlerini karşılayacak yeni bir beceri öğrenmesi.
— Gazeteye her hafta yazı göndermek.
— Yerel örgütlenmemizi ilerletici yığınsal ilişkileri arttırmak.

Yoldaşlar, bugüne kadarki uygulama doğrultusunda hedefin yarısı yerel örgüte kalmaktaydı. Biz önümüzdeki bütün yıl için sürekli taarruz hedefi koyarak, 9. Özveri Taaruzu'nda toplanan miktarın tümünü merkeze aktarmayı kararlaştırdık.

Yeni bir beceri kazanma hedefi bizim için büyük bir önem taşıyor. İki yoldaş, daha ilk haftada balıkadam kurslarına, bir diğeri de nişancılık eğitimine başladı.

Özveri taarruzuyla ilgili olarak bu yıl ilk kez kitleye açık bir toplantı yaptık. Çok geniş bir katılım olmadı ama önemli bir etki yaratacağına inanıyoruz. Bu toplantıda taarruz hedefinden başka aşağıdaki konuları da ele aldık:

— Menşeviklerle bizi aynı kefeye koyarak yapılan değerlendirmelere yanıt vermek, bu konuda açık bir mücadele yükseltmek.
— Özveri taarruzumuzla ilgili yapılan çeşitli dedikodulara cevap vermek, dolayısıyla taarruzun başladığını duyurmak.
— Yoldaşların deneyimlerini arttırmak.

Toplantıda bir yoldaşımız güzel bir konuşma yaptı. TKP'nin tarihçesini özetledikten sonra *İşçinin Sesi*'yle menşeviklerin ayrışmasını ele aldı. Hareketimizin çıkışından bu yana izlediği yolu ve 5(1). Kongremizi anlatan yoldaşımız, daha sonra özveri taarruzu geleneğimizi aktardı. Yoldaş konuşmasında şöyle dedi: "İnanmışlık özveriyi, özveri devrim için savaşımı, devrimi yükseltir. Bunun içindir ki özveri geleneğimiz inananlarla inanmayanları ayrıştırmaktadır." Konuşmanın son bölümünde faşizmin çözülüşü ve bu konuda diğer sol hareketlerin nasıl bir tutum aldıklarını açıklandı.

Bağımsız olarak koyduğumuz bu ilk toplantı son derece yararlı oldu. Yakın bir gelecekte faşizmin çözülüşü konulu bir seminer yapmayı kararlaştırdık. Bu ilk toplantımız, bilgilendirmeye yönelik olduğu halde çok canlı geçti.

Son olarak bir haber vermek istiyorum. Menşeviklerin etkinliğinde olan Avustralya Demokratik Türk Dernekleri Federasyonu'nda bir ayrılma ortaya çıktı. TİP eğilimlilerle kıdemli menşevikler ayrılarak, başka bir dernek kurdular. Bunun parti içindeki sürtüşmenin bir uzantısı olduğunu sanıyoruz. Çünkü başlangıçta aralarında ayrılmayı gerektirecek hiçbir köklü anlaşmazlık yokken, birbirlerine bürokrat, ajan, polis, tekkeci diyerek saldırmaya başlayıverdiler. Ardından İKD federasyondan ayrıldığını duyurdu, ve o hafta içinde federasyon, başka bir kadın derneği kurdu. Bu arada federasyondan kopan menşevikler Türkiyeli Emekçiler Toplum Merkezi diye bir dernek kurduklarını açıkladılar. Bunların tümü bir hafta içinde açığa çıktı. Daha geniş bilgi elde eder etmez, hemen yazacağım.

K.L., Avustralya

Televizyon eylemimiz kutlu olsun

Değerli Yoldaşlar,
Partimizin İstanbul'da gerçekleştirdiği ikinci televizyon eylemini yürekten kutluyoruz. İnanıyoruz ki, yaptığımız döneme uygun bu eylemler Türkiye işçi sınıfını, ezilen halkı güçlendirmekte, onlara, doğru hedefler göstermektedir. Eylem karşısında burjuvazinin düştüğü telaş bunu göstermektedir.

Avustralya örgütü, bu eylemi Avustralya'da yaşayan Türkiyelilere ve Avustralya kamuoyuna duyurmak için var gücüyle çalışmaktadır.

5(1). Kongremizin aydınlattığı yolda hızla ilerleyen partimizi, eylemi gerçekleştiren yoldaşları selamlıyoruz. Gelecek onun için savaşanların!

Avustralya Parti Örgütü

Avustralya'da Özveri İMG kuruldu

Değerli Yoldaşlar,
Avustralya'dan yoldaşça selamlar. Gazetemizin 290. sayısında 9. Özveri Taarruzu'nun başlamış olduğunu öğrendik. Bunun üzerine yoldaşlarla bir toplantı düzenleyerek, özveri taarruzu süresince ne gibi çalışmalar yapacağımızı saptadık. Taarruzun başlaması ile birlikte özveri adlı bir İMG oluşturduk. İMG'mizin en temel hedeflerinden biri düzenli eğitim çalışması yapmak. Özveri İMG oluştuğundan beri üç defa eğitim çalışması yaptı. Bunun yanısıra birçok hedefler saptadı. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

— Her hafta düzenli toplantı yaparak çalışmaları gözden geçirmek.
— Gazetemize düzenli yazı göndermek.
— Özveri taarruzunun önemini ve anlamını, Türkiye'nin içinde bulunduğu ortamı anlatan yığına açık bir toplantı düzenlemek ve en yaygın bir şekilde bunu duyurmak.
— Yığınlarla ilişkiye geçerek onları kazanmak.
— Yayın satışlarımızı yükseltmek.
— Özveri taarruzu süresince ek işler bulmak ve toplanan parayı düzenli bir şekilde aktarmak.

Yoldaşlar, Özveri İMG şimdilik bu hedefleri saptadı. İleride çalışmalar genişledikçe sık sık yazacağız. Günümüzü 72 saate çıkarma çabası içindeyiz. Çalışmalarımızı bu bilinçle sürdürüyoruz. Tüm yoldaşlara çalışmalarında başarılar dileriz.

B.L., Avustralya

Hergün dipdiri kalkış sevdalanarak

Haydi yoldaşım,
  biliyorum yetmedi uykun.
Ağırdı dün işlerin
  ama
  bugün dünden, yarın bugünden ağır.
Gerek yok söylemene yorgunluğunu.
Kızarmış gözler, solgun beniz
  fakat
diğer yanda inanmışlık kantarda
Ve her günün yetmiş iki saati,
  bir başka güzel,
  bir başka renkli,
  bir başka mutlu.
Öyle bir mutluluk ki yoldaşım
Yaşamak gibi
Ve tüm yorgunluğunla
Ve bu mutluluk için
Hergün dipdiri kalkacaksın
Sevdalanarak

Gündoğan

Televizyon eylemi taarruzun önemini daha iyi kavramama yardım etti

Değerli Yoldaşlar,
İstanbul'da burjuva yayın organının tekrar susturulup ikinci ve daha başarılı bir yayının yapıldığını gazetelerden ve gazetemizden okudum. *İşçinin Sesi*'nin doğru ideolojisini yeni benimsemiş bir sempatizan olarak büyük bir sevinç duydum. Bu olay, benim, bu seneki özveri taarruzunun başarısı ile Türkiye'deki devrimci mücadelenin yükselmesi arasındaki yakın ilişkiyi daha berrak bir şekilde anlamama büyük ölçüde katkıda bulundu.

Benim de içinde olduğum Özveri adlı İMG ile büyük bir azimle çalışmalara başladık. Avustralya-Türk Çocuk Bakım Kooperatifi'nin düzenlemiş olduğu yıllık genel kurul toplantısında çeşitli yiyecek, içecek ve parti yayınlarımızı satarak özveri taarruzunu başlattık. Ayrıca, kitlelerle olan ilişkilerimizi daha da ilerletmek için özveri taarruzunu, Türkiye'deki genel durumu, faşizmin çözülüşünü ve birlik hakkındaki düşüncelerimizi anlatacağımız bir toplantı yapma çalışmalarımızı da sürdürüyoruz.

Yoldaşlar, Özveri İMG içinde ilk defa katıldığım bu özveri taarruzu, benim için özveriyle dolu, öğretici ve belirleyici bir sınav olacaktır. İnanıyorum ki bu sınavı başarıyla vereceğim.

C. Alkan, Avustralya

Milliyet'in hakkımızdaki yazısı "TKP'ye Londra'da destek" başlığını taşıyor ama yazının içeriğine ve işlevine bakılınca bu başlık gerçekte şu anlama geliyor:

Menşeviklere Londra'da acele destek

Burjuvazi ve oportünizm elele birşeyler yapmaya çalışıyorlar. Onların işi bu. Bizim işimiz ise bütün bu engebeleri aşarak, aştıkça daha da güçlenerek, devrimi utkuya götürmek. İt ürür, kervan yürür.

Milliyet'te yine hakkımızda bir yazı çıktı. Yazıyı aynen basıyoruz.

Ayrıca Türkiye baskısında da aynı minvalde bir başka yazı daha çıkmıştır. Bastığımız yazı hakkında söyleyeceklerimiz o yazı için de geçerli olacağından o yazıya değinmeyeceğiz.

Yazıda Londra Belediyesi'nin İTKB'ye verdiği kreş parasından hareketle TKP-*İşçinin Sesi*'ne yönelik ileri sürülen çeşitli iddialar yineleniyor ve bunlara *Milliyet*'in kendi iddiaları da ekleniyor.

Yazıda olduğu söylenen bazı olaylar gerçekten olmuştur ama her zamanki gibi bu yazı da olayları öyle bir sıralayıp, öyle bir veriyor ki gerçeği doğru yansıtmamış, burjuvazinin istekleri yönünde çarpıtmış oluyor. Hem olaylar çevresinde bizim de adımız geçtiği için, hem de komünist bir gazete olarak, olayları biz de izledik. Bundan önce gazetemizde konuya değinmiştik ama bu yazı üzerine, gelişmelere kısaca yeniden değinelim.

Gerçekte İTKB'ye kreş parası verilmesi ve verilen paranın miktarı İngiltere standartlarına göre son derece doğaldır. Yazıda söylendiği gibi Londra Belediyesi'nin Marksist-Leninistlerin elinde olmasını gerektiren bir olay değildir. Zaten Londra Belediyesi de Marksist-Leninistlerin elinde değildir. Ayrıca, yazıda Liberallerin ve Sosyal Demokratların fikri olarak söylenen de yanlıştır. Kuzey Londra'da hiç de çok sayıda kreş yoktur. Bu yüzden birçok emekçi kadın çocuğunu kreşe bırakamamakta ve en ağır sömürü koşullarında evde çalışmaya mahkum olmaktadır.

Kuzey Londra'da bir değil, belki on-yirmi kreşe ihtiyaç vardır. İngiltere yasalarına göre kreş açmanın binaya, personele ve altyapıya ilişkin çok çeşitli koşulları vardır. Yasalara uygun bir kreş açılacaksa bu önemli miktarda harcama gerektirmektedir. Ve bunu herkes çok iyi bilmektedir. Bu açıdan kreş için verilen miktarda da bir gariplik yoktur.

Kuzey Londra'da kreş ihtiyacının acilliği ve büyüklüğü, düzgün bir kreş açmanın mali portesi o denli nesnel ve açık bir olgudur ki, bazı özel çabalar olmasaydı, bazı kışkırtmalar yapılmasaydı, İTKB'ye verilen kreş parası konu bile edilmeyebilirdi. Ama bazı özel çabalar sonucunda konu haline getirildi. Bu özel çabaları harcayanların başında da menşevikler vardır.

Menşevikler, daha önce yayınladığımız iğrenç ve asılsız ihbar yazılarını yalnızca yazmakla kalmadılar, o doğrultuda kapı kapı dolaştılar, *Guardian*'dan *Özel Detektif*'den, kreş parası veren komitelerin muhalif üyelerine kadar herkese, İTKB'ye karşı, hem de İTKB'yi TKP-*İşçinin Sesi*'yle bağlayarak "kulis çalışması" yürüttüler. Böylece

> **"Burjuvazinin işçiler üzerindeki ideolojik etkisi azaldığı,sarsıldığı ya da zayıfladığı zaman, burjuvazi *her yerde ve her zaman* en ahlaksız yalan ve karalamalara başvurur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.20, s.485)**

çok olağan birşey olay haline geldi.

İTKB'nin kreşi olay oldu ama iyi de oldu. Londra Belediyesi söylentiler üzerine yeniden bir soruşturma açtı ve bunun sonucunda herşeyin ne denli düzgün olduğunu bir kez daha yakından gördü. Söylentilerin kasıtlı çıkarıldığı anlaşıldı ve İngiliz işçi hareketi, eskisinden de daha kararlı bir biçimde İTKB'nin yanında yer aldı. Kreş konusu, bizzat Ken Livingstone'ın da katıldığı ve konuştuğu, dışa açık bir komite toplantısında yeniden bağlandı. Bu İngiltere'deki tüm ilerici güçler için bir kazanım, gericiler ve — garip ama gerçek — menşevikler için bir kayıp oldu. Kaybedenler konuyu sürdürmek isteyebilirler. Göreceğiz.

Yine *Milliyet*'teki yazıya dönelim. Bu yazıda sözü geçen *Guardian* ve *Private Eye (Özel Dedektif)* yazılarına gazetemizde daha önce değinmiştik. *Milliyet* bu eski yazıları yeniden piyasaya sürerek, bu yazıları yalnızca aktarmış olmuyor, aynı zamanda bu yazıların altına kendi imzasını da atmış oluyor. *Milliyet* Yürükoğlu yoldaşımıza düpedüz kişisel karalama yapmaya çalışıyor.

"...Dünyanın hiçbir yerinde işçiler üzerindeki burjuva etkiler yalnızca ideolojik etki biçimini almamıştır. Burjuvazinin işçiler üzerindeki ideolojik etkisi azaldığı, sarsıldığı ya da zayıfladığı zaman, burjuvazi *her yerde ve her zaman* en ahlaksız yalan ve karalamalara başvurur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.20, s.485)

Gerçekten de böyle oluyor. Bir süredir burjuvazinin ve oportünizmin, TKP-*İşçinin Sesi*'ne, en başta da Yürükoğlu yoldaşımıza karşı hız verdiği karalama kampanyası bunun en canlı kanıtıdır. Burjuvazinin işçiler üzerinde ideolojik etkisinin ciddi sarsıntı içine girdiği bu dönemde, böyle kampanyaların artacağı açıktır.

Yeri gelmişken şunu da belirtelim ki, burjuva basınının bir süredir PKK'ya ve onun yöneticilerine karşı yürüttüğü iğrenç yalan ve karalama kampanyası da, burjuvazinin Türkiye Kürdistanı'ndaki ideolojik etkisinin ne denli zayıfladığının bir göstergesidir. Burjuvazinin iğrenç kampanyasının taşıdığı tek ciddiye alınabilir anlam budur.

Yine *Milliyet*'teki söz konusu yazıya dönersek, bu yazıda yalnızca *Guardian* ve *Private Eye* yazıları aktarılmakla kalmamış, bunlara *Milliyet*'in kendi görüşü de eklenmiş. *Milliyet*, İTKB TKP-*İşçinin Sesi*'ne bağlı olarak faaliyet gösteriyor diyor. Hem eski yazıları şimdi yeniden piyasaya çıkararak, hem İTKB'nin kreş parası olayı tam bağlandığı sırada böyle bir tutum alarak *Milliyet* aynı zamanda menşeviklere yürü ya kulum demiş oluyor. Yazının "TKP'ye Londra'da destek" olan başlığı da herhalde bu çabanın dışa vuruluş biçimidir. Başlık gerçekte "menşeviklere Londra'da acele destek" anlamına geliyor.

Burjuvazi ve oportünizm elele birşeyler yapmaya çalışıyorlar. Onların işi bu. Bizim işimiz ise bütün bu engebeleri aşarak, aştıkça daha da güçlenerek, devrimi utkuya götürmektir. İt ürür, kervan yürür.

TKP'ye Londra'da destek

● Londra Belediyesi, 300 milyon liralık kreş yaptırıyor

TKP'ye Londra'da destek

LONDRA, AA

LONDRA Anakent Belediyesi'nin, "**Türkiye Komünist Partisi Leninci Grubu**"nun yan kolu olan "**İngiltere, Türkiyeli Kadınlar Birliği**"ne, kreş açması için 400 bin sterlin (yaklaşık 300 milyon lira) para yardımı yapması, basın ve partilerin tepkisine yol açtı.

Londra Belediye Meclisi Muhafazakâr Parti üyesi **Sonia Copland**, olayı "**skandal**" olarak nitelendirerek, verilen paranın gerçek amaçlar için değil, "**Türkiye Komünist Partisi**"nin Türkiye aleyhtarı

Öte yandan, İngiltere'nin liberal eğilimli "**Guardian**" gazetesi, "**Türkiyeli Kadınlar Birliği**"nin, "**Türkiye Komünist Partisi**"ne bağlı bir örgüt olduğunu doğruladı ve şu görüşlere yer verdi:

"**İngiltere'de yaşayan Türkler, 'İngiltere, Türkiyeli Kadınlar Birliği' için gizli TKP'den atılmış bir grup olan 'İşçinin Sesi'nin paravan bir örgütü olduğunu biliyor.**"

"**İngiltere. Türkiyeli Kadınlar Birliği**", 1979'da "**TKP**"den "**doktriner**" ayrılıklar nedeniyle yan-

Londra Anakent Belediyesi'nin, **"Türkiye Komünist Partisi Leninci Gurubu"**'nun yan kolu olan **"İngiltere, Türkiyeli Kadınlar Birliği"**'ne, kreş açması için 400 bin sterlin (yaklaşık 300 milyon lira) para yardımı yapması, basın ve partilerin tepkisine yol açtı.

Londra Belediye Meclisi Muhazakâr Parti üyesi **Sonia Copland**, olayı **"skandal"** olarak nitelendirerek, verilen paranın gerçek amaçlar için değil, **"Türkiye Komünist Partisi"**'nin Türkiye aleyhtarı faaliyetleriyle, çeşitli yayın masraflarının karşılanmasında kullanılacağını söyledi. Liberal ve Sosyal Demokrat üyeler de, Marksist ve Leninistlerin denetimindeki Londra Belediyesi'nin, Türklerin yoğun olduğu Kuzey Londra'da bulunan çok sayıdaki kreş ve çocuk yuvasına rağmen böylesine yüklü bir yardımda bulunmasının **"gereksiz israf ve partizanca bir tutum"** olduğunu savundular. **"Londra Belediyesi Kadınlar Komitesi"**'nin basına kapalı yapılan oturumlarında alınan karar gereğince, **"İngiltere Türkiyeli Kadınlar Birliği"**, bu yıl 175.180 sterlin, 1986-1987 yıllarında da 246.058 sterlin tutarında para yardımı alacak.

Öte yandan, İngiltere'nin liberal eğilimli **"Guardian"** gazetesi, **"Türkiyeli Kadınlar Birliği"**'nin, **"Türkiye Komünist Partisi"**'ne bağlı bir örgüt olduğunu doğruladı ve şu görüşlere yer verdi:

"İngiltere'de yaşayan Türkler, 'İngiltere, Türkiyeli Kadınlar Birliği' için gizli TKP'den atılmış bir gurup olan 'İşçinin Sesi'nin para van bir örgütü olduğunu biliyor."

"İngiltere, Türkiyeli Kadınlar Birliği", 1979'da **"TKP"**'den **"doktriner"** ayrılıklar nedeniyle yandaşlarıyla kovulduktan sonra, **Rüştü Yürükoğlu** takma adını kullanan **Nihat Akseğmen** liderliğinde Londra'da kurulan **"TKP-Leninci-İşçinin Sesi"** örgütüne bağlı olarak faaliyet gösteriyor. Öte yandan, İngiltere'nin önde gelen hiciv dergisi **"Özel Dedektif"**, bir yazısında 12 Mart 1971 sıralarında **"Türkiye İşçi Partisi-TİP"**'in üst düzeyde bir üyesi olan **Nihat Akseğmen**'in, **"TİP"**'in paralarına el koyarak İngiltere'ye kaçtığını öne sürdü.

Dergi, **Akseğmen**'in İngiltere'de örgüt yandaşlarını **"kullanarak"** partiye sözde destek diye sağladığı paralarla Londra'da **"krallar gibi yaşadığını"** yazdı.

TİP yönetimine açık mektup

Sizin de bildiğiniz gibi, bir süre önce İngiliz skandal dergisi *Özel Dedektif*'te çıkmış olan, şimdi de *Milliyet*'te yinelenen ve Yürükoğlu yoldaşımızın 1970'lerde TİP'ten para aldığına ilişkin olarak ileri sürülen iddia tamamen asılsızdır. Asılsız olduğu halde bu iddia, hem bizim hakkımızda, hem de yasal varlığı dönemine denk düştüğü için TİP hakkında kuşku yaratmaktadır. Bu asılsız iddiayı yalanlamanızı bekliyoruz.

İşçinin Sesi

Menşeviklerin çıkmaz yolu burjuvazinin sağ "solu"

Gericilik dönemi hızla çözülürken, dönemin niteliğini kavrayamayan sol hareketler bunalımlarını hâlâ aşmış değiller, hatta bir çöküş içindeler. Döneme göre hareket edemeyen hiçbir örgüt ve kadro kalıcı olamaz. Bu yüzden erimeleri, çürümeleri kaçınılmazdır. Devrimci hareketin şu günlerde içinde bulunduğu bu duruma en iyi yakışan deyim "curcuna" olmalıdır.

15 Eylül tarihli *Atılım*'da "TKP niçin boy hedefi yapılmak isteniyor?" başlıklı bir yazı yayınlandı. *Tercüman* gazetesinde bizim hakkımızda çıkan yazıları, tıpkı burjuvazinin sesiyle yansıtıyorlar. Onlarla aynı ağızdan konuşuyorlar. "TKP pusuda değildir" diyorlar. Böylece, "burjuvazinin kuyruğundadır, korkmayın" demek istiyorlar. Sonra TKP'nin sendikalara sızma diye bir eğilimi yoktur, çünkü sendikalarda çalışmamız, işçileri frenlemek anlamına gelir diyorlar. Bizim hedefimiz devrim değil diye yazıyorlar. "Demokratik Türkiye daha güçlü TKP" sloganı, bu anlayışın en veciz ifadesi. Herhalde Türkiye'yi burjuvazi demokratlaştıracak, menşevikler de bundan pay isteyecekler.

Hayır, biz demokrasi kavgasını yığınlarla birlikte, kavganın içinde kazanacağız. Burjuvazinin kuyruğuna takılmayacağız. Amacımız burjuva demokrasisi değil, aktif yığın demokrasisidir. Bunu gerçekleştirmek isteyen partimiz 5(1). Kongre'siyle kolları sıvadı. Televizyon eylemi kutlanması gereken bir eylem oldu. İşçi sınıfına, komünist partisine yaraşır bir biçimde seslendik. Eylemi gerçekleştiren yoldaşları bin kez kutlarız, ellerine sağlık. Dosta, düşmana komünist eylemin nasıl olması gerektiğini gösterdiler.

Örgütümüzün geleneksel eylemi özveri taarruzu, bölgemizde çok iyi bir tempoyla gidiyor. Örgüt olarak, bu taarruzdan da başarıyla çıkacağız. Yığınlarla bağ kuruyor, yayın dağıtıyor, bağış topluyoruz. Altıncı hafta sonunda hedefimizin %75'ini gerçekleştirmiş durumdayız. Tüm yoldaşlar üstün bir gayretle, hedeflerini tamamlamak için yarışıyorlar. Özveri taarruzumuzun militan coşkusu örgütümüzü kavgaya hazırlıyor, çelikleştiriyor. Gelecek onun için savaşanların!

Zeki Harunoğlu, Frankfurt

Menşevikler *Tercüman*'ın TKP-*İşçinin Sesi* hakkında yazdıklarını üstlerine alıp, siyasal malzeme olarak kullanmaya çalışıyorlar.

Resmilerin komünist gibi görünme çabaları

Komünizmle adından başka neredeyse hiçbir bağlantısı kalmamış resmi TKP, kendini komünist gibi gösterebilmek için, *Tercüman*'ın önerdiği taktik paralelinde, gerçek TKP'nin gölgesine sığınıyor. Sığına dursun. Hiç kuşku yok ki gerçek TKP'nin gölgesi bile bir süre sonra onlara bunaltıcı sıcak gelecektir!

Atılım'ın 15 Eylül tarihli sayısında birçok ilginç yazı var, ama bu yazıda biz yalnızca ikisine değineceğiz. Bunlardan biri, *Tercüman*'ın ağustos ve eylül aylarında TKP-*İşçinin Sesi*'ne yönelik yayınları üzerine yazılmış "TKP niçin boy hedefi yapılmak isteniyor" başlıklı başyazı, ötekisi de *Milliyet* gazetesine gönderilmiş tekzip. Bu iki yazıyı da bu sayfalarımızda aynen basıyoruz.

Bu yazıları okuyunca insan önce basit düzeyde gülünç buluyor. Ama üzerinde biraz düşününce, bunların hiç de göründüğü kadar basit ve gülünç olmadığını görüyor. Bunun nedenini açıklayabilmek için önce *Tercüman* ve *Milliyet*'te TKP-*İşçinin Sesi* hakkında çıkan yazılara 290. ve 292. sayımızda verdiğimiz yanıtları kısaca bir hatırlayalım.

290. sayımızda *Tercüman*'ın iki TKP'yi bilerek özdeş göstermeye çalıştığını ve bunun iki nedeni olduğunu belirtmiştik. Bir nedeni, 5(1). Kongre'nin canalıcı tarihsel önemini, komünizmle oportünizmin örgütsel olarak da kopuşunu titizlikle gizleme çabası idi. *Kongre Belgeleri*'ni okuyup içindekileri haber olarak verdikleri halde, bu kongreyi yapan partinin Haydar Kutlu'larla hiçbir ilgisi olmadığını her nedense "bilememişlerdi". İkinci neden ise ikili bir mesaj vermekti. Bu mesaj burjuvazi için "artık TKP, TKP-*İşçinin Sesi*'dir, ana tehlike budur" anlamını taşırken emekçi yığınlar için ise "ikisi de aynıdır" türünden bir bulanıklık demek oluyordu.

Tercüman'a ilişkin dediklerimizden vurgulanacak nokta, burjuvazinin göreceli olarak çok daha gerici bir kesimine sözcülük eden bu gazetenin iki TKP'yi özdeş gösterme yolundan yürümesidir.

Tercüman'daki o yazılar çıkarken, hatta İstanbul'daki televizyon yayını ortalığı karıştırırken suskun kalan *Milliyet* durdu durdu bir süre sonra "TKP ikileşti" diye bir manşet attı. Geçen sayımızda *Milliyet*'in bu yayınını değerlendirirken şunu söylemiştik: *Milliyet* TKP-*İşçinin Sesi*'nin ana tehlike olduğunda *Tercüman*'la hemfikir ama iki partiyi aynı kefeye koyarak bir yere varılamayacağını düşünüyor ve ayrımlı yanaşım taktiğinin daha doğru olduğunu savunuyor.

Burjuvazinin iki ayrı kesiminin sözcülüğünü yapan iki gazete, resmilere ve bize yönelik farklı taktiklerin savunucusudur. Özde anlaşıyorlar, ama taktiklerde anlaşamıyorlar.

Bu durumu akılda tutarak şimdi *Atılım*'ın yazılarına yeniden dönelim. Bir uydurma haber yüzünden *Milliyet*'e tekzip gönderilmiş. Öte yandan *Tercüman*'ı kastederek yazdıkları yazıda, neredeyse her gün "uydurma haber" çıktığını söylüyorlar ama *Tercüman*'a tekzip gönderilmemiş. Tam tersine, *Tercüman*'ın TKP-*İşçinin Sesi* hakkında yazdıklarını adeta üstlerine alınmışlar ve siyasal malzeme olarak kullanmaya çalışıyorlar.

"TKP niçin boy hedefi yapılmak isteniyor" diye sormuşlar. Oysa boy hedefi yapılmak istenen, okun sivri ucunun yöneldiği hedef, TKP-*İşçinin Sesi*'dir. Başlıklarını sıraladıkları yazıların içeriği tamemen TKP-*İşçinin Sesi*'ne ilişkindir, Evren'in cebinden çıkan da İstanbul'daki televizyon yayınının metnidir. Bunlarda üstlerine alınacakları "TKP" adından başka birşey olmadığı gibi, *İşçinin Sesi*'ni neredeyse resmilerin yayın organı gösterme çabası vardır. Bu çabayı açık ve net olarak yalanlamak yerine, yazılanları üstlenme taktiği güdüyorlar.

Başka bir deyişle, menşevikler *Milliyet*'e tekzip, *Tercüman*'a ise "yazdıklarını üstlenme" taktiği gütmüşler. Bu nesnel olarak şu anlama geliyor: "*Tercüman*'ın yaptığı gibi bizi TKP-*İşçinin Sesi* ile özdeş gösterme yolundan gidin". Menşeviklerin tutumu bu mesajı taşıyor.

Öyle görünüyor ki menşevikler önümüzdeki hareketli dönemin en azından başlarında TKP-*İşçinin Sesi*'nin komünist etkinliğinden, devrimci çalışmasının etkilerinden yararlanma yolunu tutacaklar. Komünizmle adından başka neredeyse hiçbir bağlantısı kalmamış resmi TKP, kendini komünist gibi gösterebilmek için, *Tercüman*'ın önerdiği taktik paralelinde, gerçek TKP'nin gölgesine sığınıyor. Sığınadursun. Hiç kuşku yok ki gerçek TKP'nin gölgesi bile bir süre sonra onlara bunaltıcı sıcak gelecektir!

***Atılım*'ın 15 Eylül tarihli sayısında yer alan, *Tercüman*'ın TKP-*İşçinin Sesi*'ne yönelik yayınları üstüne yazıyı ve *Milliyet*'e gönderilen tekzipi aynen basıyoruz.**

TKP niçin boy hedefi yapılmak isteniyor?

Gazeteleri açıyorsunuz, artık neredeyse her gün TKP hakkında uydurma bir haber: "TKP Pusuda", "TKP sendikalara sızmaya hazırlanıyor"... Evren'e bakıyorsunuz, cebinde TKP yayınlarıyla dolaşıyor. İkide bir, aklına esen yerde, bunları çıkarıp karşıtlarının tepesinde sallıyor. "Anayasa değişikliği, af, erken seçim, iş, ekmek, barış isterseniz, demokrasi yok derseniz, TKP'nin peşine takılmış olursunuz" diye tehditler savuruyor.

Anti-komünist kampanyanın şimdi böyle yoğunlaşması rastlantı değildir. Şimdi diktatörlük ile demokratik muhalefet arasındaki çelişki daha da derinleşmiştir. Kutlu yoldaşın 10 Eylül konuşmasında belirtildiği gibi "demokrasiye geçiş manevrasının iflası gizlenemez olmuştur. Diktatörlük demokratik muhalefeti dağıtıp, etkisizleştirmede en etkili çarenin okun sivri ucunu TKP'ye yöneltmek olduğunu düşünüyor.

Diktatörlük bu yola başvuruyor. Çünkü TKP demokrasi hareketinde anti-faşist istemleri baştan beri en tutarlı biçimde savunuyor, yaygınlaştırıyor.

Çünkü TKP'nin gösterdiği çıkış yolu, gelişen süreçler içinde giderek daha geniş güçlerin gözünde ete kemiğe bürünüyor.

Çünkü, TKP, halkın ve demokrasinin bütün güçlerini birleştirici, yapıcı bir savaşım çizgisini geliştirerek yaşama geçiriyor.

Çünkü, TKP, bütün baskılara karşın, güçleniyor. Yığınlar içindeki örgütlülüğü, kamuoyundaki etkisi artıyor.

Egemen güçler deneyleriyle biliyorlar ki, TKP ne kadar baskı altında tutulur, kamuoyunda ne kadar yalıtılanırsa, Türkiye'de demokrasi o kadar güdük olacaktır.

Komünist Partisi serbest olmadan demokrasi olur mu? Şimdi bu soruyu tartışanların çevresi de genişliyor. Evren parlamentoyu açış konuşmasında bu tartışmayı da sona erdirmek istedi. "Demokrasi için komünist partisi şart değil" dedi. Evren aynı konuşmasında "Biz konuşan değil, suskun bir Türkiye istiyoruz" diye konuştu. "Türkiye'nin konuşabilmesi" ile TKP'nin özgürlüğü arasındaki nesnel bağı diktatör iyi saptamıştır.

Gerçekten de bugün Cumhuriyet tarihi, özellikle son beş yıl çok açık göstermiştir ki, eğer komünistler özgürce konuşamazlarsa, Türkiye'de kimse dünya ve bölge barışını, ulusal bağımsızlığı, emekçilerin hak ve özgürlüklerini eksiksiz ve özgürce, korkusuzca savunamaz. Özgürce bilim ve kültürün gelişmesine katkıda bulunamaz. Komünistler özgürce konuşamazsa, komünist olmayanlar da özgürce konuşamazlar. Anti-komünist iftiralara hedef olmaktan kurtulamazlar.

Komünist Partisi'nin özgürlüğü tartışması yalnızca TKP'nin değil, bütün sol güçlerin, barış ve toplumsal ilerlemenin, sosyal adaletin, bilimin ve kültürün bütün tutarlı savunucularının, bütün ilericilerin özgürlüğü tartışmasıdır.

Diktatörlüğün anti-komünist kampanyalarına karşı durmadan tutarlı bir demokrasi savaşımı verilemez, demokrasi güçlerini bölüp parçalama girişimleri boşa çıkarılamaz.

TKP Türkiye'nin kopmaz bir parçasıdır. Bu parti ulusal kurtuluş savaşında akıtılan kanlarla bu topraklarda kök saldı. Bu parti bugün fabrikalarda, emekçi semtlerinde, okullarda, köylerde, yığınlarla birlikte, yiğitçe savaşan örgütleriyle bu topraklarda boy veriyor. Bu parti işçi sınıfının bağımsız politikasıyla bütün ulusun önünde emperyalizme ve faşizme karşı savaşıyor. Hiçbir güç, hiçbir çaba TKP'yi Türkiye'den, halkımızdan ayıramayacaktır.

Türkiye'nin özgürlüğü ile TKP'nin varlığı ve savaşımı arasındaki kopmaz bağ, bütün demokrasi güçlerince ne kadar açık ve erken görülürse, bunun gerektirdiği tutum ne kadar etkin alınırsa, Türkiye'miz Evren diktatörlüğünün keyfiliğine ya da güdük bir demokrasiye mahkum olmaktan o kadar çabuk kurtulabilecektir.

Komünistler, yoğunlaşan anti-komünist saldırılara, görüşlerini, önerilerini daha geniş yığınlara ulaştırarak, yığınlar içindeki örgütlenmelerini güçlendirerek, barış ve demokrasi savaşında daha birleştirici olarak baskı ve saldırıya uğrayan herkesle dayanışmalarını arttırarak yanıt vereceklerdir.

TKP *Milliyet*'in yazılarını tekzip etti

Milliyet Gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğüne
Cağaloğlu — İSTANBUL

Gazetenizin 3 Eylül 1985 tarihli sayısında birinci sayfada yer alan "Hainler Koalisyonu Çözüldü" başlıklı haberde, Türkiye Komünist Partisi hakkında asılsız iddialara ve ağır hakaretlere yer vermiş bulunuyorsunuz. Gazeteniz bir süredir, Partimize yönelik yalan kampanyalarına katılmayı bir alışkanlık haline getirdi. Bu tutumunuzun basının doğru haber verme temel ilkesiyle uyuşmaz bir tutum olduğunun da herhalde bilincinde olmalısınız. Türkiye Komünist Partisi'nin yasal çalışmasının yasaklanmış olmasından yararlanarak, kamuoyunda partimiz hakkında yanlış ve saptırılmış fikirler oluşturma çabaları hiçbir zaman sonuç vermemiştir. Bu türden yöntemlerle partimizi karalamaya çalışanlar sonuçta kendi inanırlılıklarını yitiriyorlar.

Söz konusu haberinizde TKP ile PKK arasında ilişkiden sözediyor ve kurucuları arasında partimizin de bulunduğu SOL BİRLİK'in parçalandığı türünden uydurma iddialar öne sürüyorsunuz. Haberiniz tümüyle kasıtlıdır, tümüyle yalan üzerine kurulmuştur ve yalnızca ülkemize gerçekten ihanet eden diktatörlüğün çıkarlarına hizmet ediyor. Gerek partimizle, gerek Sol Birlik'le ilgili en doğru haber kaynakları, doğru haber vermeyi kendine ilke edinmiş bir yayın organı için, doğrudan partimizin ve Sol Birlik'in yayınları, açıklamaları olabilir. Siz "Londra-Özel" kaynaklı haberinizde bu ilkeyi kabaca çiğniyor, diktatörlüğün sansürüne bu türden yalan haberlerle katkıda bulunuyorsunuz. Böylelikle halkımızın özgür haber alma hakkını çiğniyorsunuz.

Türkiye Komünist Partisi'nin politikası, eylemleri, ilişkileri halkımızdan gizli değildir. Dileyen herkes çok özel haber kaynakları aramadan partimizin yayın organlarından doğru bilgi edinebilir.

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Sekreterliği

Zirve öncesinde Sovyetler oldukça iyi durumdadır. Dünya komünistleri Sovyetler'e düzgün destek verseler bu durum çok daha iyi olurdu.

Zirve öncesinde Sovyet-ABD ilişkileri

Gorbaçof yoldaşın SBKP Genel Sekreteri seçildikten bu yana yaptığı çeşitli açıklamalar, iç ve dış siyasette attığı adımlar dünya çapında etki uyandırmıştır. Son Fransa ziyaretinde dış siyaset, özellikle silahsızlanma konusunda ortaya koyduğu tutum da tüm burjuva basın-yayın organlarında uzunca bir süre tartışma odağı oldu.

Bu seferki tartışma, geçmiş dönemde buna benzer ziyaretlerde olduğu gibi, Sovyetler Birliği'nde "insan haklarının ihlali" üzerine yoğunlaşmadı. Bu fark, uluslararası burjuva beyin yıkama mekanizmasının bir seçenek ya da huy değişikliğinden kaynaklanmıyor. Gorbaçof yoldaşın şahsında SBKP yönetiminin dünya burjuvazisini kendi dayattığı bir platformda güreşmeye zorlama yeteneğini göstermiş olmasından kaynaklanıyor.

Sovyetler'in son önerileri

Gorbaçof yoldaşın Fransa ziyaretinden önce, Birleşmiş Milletler 40. Genel Kurul toplantısında Svardnadze yoldaşın yaptığı konuşma bir takım göstergeler ortaya koyuyordu. Şvardnadze yoldaş konuşmasının bir yerinde şöyle dedi:

"Doğrudur, ülkemiz kendisi üzerinde bir askeri üstünlüğe izin vermeyecektir. Sovyetler Birliği devlet ve parti liderliği beni BM'nin yüksek huzurunda bu tutumu bir kez daha vurgulamakla görevlendirdi. Silahlanma yarışında bize dayatılan yeni nitelikteki aşama karşısında Sovyet ekonomisinin dayanamayacağını düşünenler derin bir yanılgı içindedirler. Ülkemiz ve Sovyet ekonomisi daha büyük baskılara bile karşı koymak zorunda kalmıştır." *(Soviet News,* 25 Eylül 1985)

Bu mesaj, SSCB ve SBKP'nin hem Sovyet işçi sınıfı ve halklarına duyduğu güveni, hem de emperyalist tehditlere karşı Sovyet devletini savunmadaki kararlılığını göstermektedir. Bu kararlılığın ne denli gerçek olduğunu dünya burjuvazisinin diplomatlarına daha da güçlü hissettiren şey, SBKP'nin ülke ve parti yaşamıyla ilgili her alanda içinde bulunduğu yenilik sürecidir. Bu süreç içinde dış siyaset ve özellikle emperyalist sistemin jandarması ABD'yle olan ilişkiler konusunda bugün varılan yer,eskisinden daha dinamik ve daha verimli bir çizginin izlenmekte olduğunu göstermektedir.

Gorbaçof yoldaşın Fransa ziyaretinde SSCB dış siyaseti, özellikle ABD'yle ilişkiler konusunda öne sürdüğü öneriler şöyle:

1. Uzun menzilli Sovyet ve Amerikan nükleer füzelerinde %50 indirim.
2. Uzay silahlarının tamamen yasaklanması.
3. Fransa ve İngiltere'yle Avrupa'daki orta menzilli füzelerin dondurulması konusunda doğrudan görüşme.
4. Sovyetler Birliği'nin SS-20 füzelerinin sayısını bu arada maksimum olarak 243'te tutması.
5. NATO ve Varşova paktları arasında görüşmelerin başlayabileceği.
6. Sovyetler Birliği'nin AET ile siyasal bir birim olarak ilişki kurmaya hazır olduğu.

Başta ABD yönetimi olmak üzere, tüm emperyalist ülke yönetimleri bu öneriler karşısında doğrudan doğruya ve hemen olumsuz, tutum almaktan kaçındılar. Ancak zamanla, beyin yıkama mekanizmaları aracılığıyla belirli bir kamuoyu oluşturduktan sonra başta ABD emperyalistleri olmak üzere, hepsi bu önerilere karşı çıkmaya başladılar. Gerçekte bu taktik son dönemde tüm Sovyet önerilerine karşı kullanıldı. Önce "iyimserlikle" karşılanan öneriler, belirli bir süreçten geçirilerek reddediliyor, "Sovyet propagandasından başka birşey olmamakla" damgalanıp gözden düşürülmeye çalışılıyordu. Ama son önerilerle birlikte, emperyalistlerin bu taktiği biraz köşeye sıkışmış durumdadır.

Nitekim *The Guardian* gazetesi bu konuyla ilgili olarak şunları yazdı:

"Gorbaçof Paris'te önerisini yaptı. Bunun üzerine Batı başkentlerinde heyecanlı bir karmaşa belirdi. Bu karmaşa yüzeysel ve göstermelik bir karmaşa. Çünkü Sovyetler Birliği'nin yeni lideri uyumlu yanıt verilmesi olanaklı olmayan sorular sormaktadır." *(The Guardian,* 5 Ekim 1985)

Yine aynı konuda *The Times* dış siyaset muhabiri Henry Stanhope şunları söyledi:

"Dün Mihail Gorbaçof'un silahsızlanmayla ilgili olarak Paris'te yaptığı önerileri sindirmeleri ve tepkide bulunmaları için ABD ve Batı açısından uzunca bir zaman geçecek. Fakat resmi tepki ne olursa olsun ve Cenevre'deki üç taraflı silahsızlanma görüşmeleri nasıl ilerlerse ilerlesin, 16 yıldır kesintilerle devam eden süper güçler arası görüşmelerde Sovyet insiyatifi önemli bir nokta olacaktır." *(The Times,* 4 Ekim 1985)

Burjuva basının bu değerlendirmeleri yapmasının nedeni, yukarıda da belirttiğimiz gibi, bir seçenek değişikliği değildir.

Bunun nedeni Sovyetler Birliği'nin, iyi düşünülmüş ve dinamik bir dış siyaset platformu oluşturmaya başlamasıdır. Bunun kalıcılığı ve emperyalizmin hâlâ belirleyici güce sahip olduğu bir dünyada ciddi sarsıntılara uğramadan kendini yeniden üretmesi, yalnızca dış siyasette değil parti ve toplum yaşamının her alanında izlenecek çizgiye, sosyalizmin önünü açacak çözümlere bağlıdır.

19 Kasım zirvesine doğru

19 Kasım 1985'te Gorbaçof yoldaş Reagan'la Cenevre'de biraraya gelecek. Bu zirveden fazla birşey beklenemez. Bu zirvenin herhangi bir temel sorunu çözmek gibi bir amacı da yok. Ancak bu zirve Sovyetler'in pazarlık gücünün hissedilir derecede artmış olduğuna tanık olacak. Bunun üzerine emperyalistler hesaplarını gözden geçirip yeni denklemlerin çözümü için uğraşmaya başlayacak. Zirvenin önemi buradan geliyor. Emperyalist burjuvazinin "muhafazakar" seslerinden biri bu konuda şöyle söylüyor:

"Mihail Gorbaçof gelinceye kadar Batı, Sovyetler Birliği'nin hareketsizliğine rahat rahat alışıyordu. Bir yanda Reagan'ın kendinden emin Amerika'yı yeniden silahlandırma girişimleri, diğer yanda karmaşa içindeki ve 1983'teki Avrupa füzeleri yenilgisiyle duraganlaşan, bu süreçte kendisi için sorun yığmaktan öteye fazla birşey yapamayan Rusya. Şimdi ise ülkesinin imajını, kendisiyle pazarlık yapılması gereken bir süper güç olarak yeniden oturtmak isteyen Rusya'nın büyük bir sözcüsü geldi. ... Gorbaçof Rusya'sı Batı'nın hesaba katması gereken yeni pazarlık gücüne sahiptir." *(The Economist,* 7-13 Eylül 1985)

Bu noktada sorun Sovyetler Birliği'nin bu yeni "pazarlık gücünü" hangi doğrultuda kullanacağıdır. Bu "pazarlık gücünün" dünya devriminin güçlendirilmesi doğrultusunda kullanılması hem bu "pazarlık gücünün" artmasını sağlayacaktır, hem de kaygan bir zemin üzerinde varılan bu noktadan olası bir geriye gidişi önleyecektir.

Sovyetler Birliği'nin bu yeni pazarlık gücü, sosyal demokratlarda da Sovyetler'e yönelik bir tutum değişikliğine neden olmuştur. Gorbaçof yoldaşa sosyal demokrat partilerle ilgili olarak Fransız televizyonunun sorduğu bir soru ve onun verdiği yanıt bunu gösteriyor:

"Soru: Avrupa'daki tüm sosyal-demokrat hükümetlerle çok iyi ilişkileriniz olduğu görülüyor.

"Yanıt: Bugün dünya halklarını kaygılandıran sorunlarla — savaş ve barış sorunlarını kastediyorum — ilgili olarak sosyal-demokrat partilerle son yıllarda enerjik bir işbirliği içindeyiz. Son birkaç ay içindeki buluşma ve görüşmelerimde sosyalist ve sosyal-demokrat parti delegasyonlarıyla yaptığım görüşmelerin önemli bir orana sahip olduğunu farketmişinizdir. ... Batı Almanya, İsveç ve Finlandiya sosyal-demokratlarıyla Japonya ve Avusturya sosyalist partileriyle iyi ilişkilerimiz var ve sürüyor." *(Soviet News,* 2 Ekim 1985)

Bugün Sovyetler Birliği'nde bir dönem öncesine oranla daha zengin, daha dinamik çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Dış siyaset konusunda da durum budur. 19 Kasım zirvesi bu havanın etkisi altında toplanacak ve uzunca bir süre bu hava tartışılacaktır. Zirve öncesindeki güç dengelerine baktığımızda bunu görebiliyoruz.

Daha çok silahlanmanın görüşüleceği zirve öncesinde bazı silahlara ve projelere ilişkin durum ise şöyledir:

Sovyetler'in kıtalar arası balistik füze sayısı 1398, bunların taşıdığı başlık sayısı 6420. ABD için bu sayılar 1030 ve 2130'dur.

Ayrıca orta menzilli silahlar açısından, Sovyetler Birliği'nin SS-20 füzelerinin yanısıra, ABD'nin Avrupa'ya yerleştirdiği füzelere karşı önlem alma kapasitesi de vardır.

Son zamanlarda sözü çok edilen yıldız savaşları sorununda ise Sovyet teknolojisinin hiçbir şey yapamayacağına ilişkin emperyalist temenninin gerçeğe dayamadığı ortaya çıkmış durumdadır. Sovyetler Birliği'nde binlerce bilim adamının katılımıyla üzerinde çalışılan bir lazer projesi vardır.

Sovyet ekonomisinin bu silahlanma yarışından zarar gördüğü açık bir gerçektir. Ama emperyalizmin varolduğu bir dünyada bundan kaçınmanın da olanağı yoktur. Gorbaçof yoldaşın daha ileri teknolojik buluşların üretim sürecine sokulması üzerinde önemle durması, hem bu zararı olanaklı olduğu ölçüde azaltmak, hem de sosyalizmin varolması için gerekli savunma mekanizmalarını oluşturmak açısından önemlidir.

Kısacası, zirve öncesinde Sovyetler hiç de kötü sayılmayacak bir durumdadır. Yeni bir pazarlık gücüyle etkinliğini arttırmıştır. Dünya komünistleri Sovyetler'e düzgün bir destek verseler, Sovyetler'in durumu daha da iyi olurdu. Ama bu "komünistlerden" bazıları anti-Sovyet konumdadırlar, bazılarının ise verdiği destek, Sovyetler'den yana kopardığı yaygara idam ipinin asılan adama verdiği destek gibidir. Örneğin bizim menşevikler öyle bir düzeysiz Sovyetçilik yapmaktadırlar ki kanımızca, anti-Sovyet olsalar daha yararlı olurdu.

Kamil Uçar

Kurtuluş Yolu'nun 10. sayısında "Komünist partisi ve sorunlarımız" başlıklı bir yazı yayınlandı. Doğru görüşlerin yer aldığı bu yazıyı *aynen* yayınlıyoruz. Doğruları savunanların orada da varolduğunu görmek sevindiricidir.

Komünist partisi ve sorunlarımız

Bu yazımızda, **Kurtuluş Yolu** gazetesinde 7 aydan bu yana süren, "parti sorunu"na ilişkin seri yazılar üzerine görüşlerimizi belirteceğiz. Tartışmaya başlarken, oldukça uzun bir süreci kapsayan seri yazıların, tümü üzerinde değil, özellikle önemli gördüğümüz bölümleri üzerine duracak ve sayfa sınırlamasına uymaya çalışacağız.

Komünist partisi ve demokratik merkeziyetçilik

Komünist partisi enternasyonalisttir. Proletarya enternasyonalizmi en başta dünya devriminin çıkarlarını savunmayı emreder. Proletaryanın ulusal düzlemdeki savaşımı ve çıkarları dünya işçi sınıfının genel çıkarlarına bağlıdır.

Marksizm-Leninizm ve proletarya enterasyonalizmi temelinde komünistlerin gönüllü birliği, komünist partisinde ifadesini bulur. Genelde ise bu birlik, dünya komünist partisini öngörür.

Proletarya enternasyonalizminin ana ölçütü, dünya devrimine ve sosyalist sisteme karşı tutumda ortaya çıkar. Bu tutumdaki farklılıklar hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde komünistlerin birliğini zayıflatan etkiler yapıyor. Komünistlerin tek partide birliği, proletarya enternasyonalizmi konusunda ortak tutuma varmayı gerektirir.

Bu kısa belirlemelerden sonra, "Parti Sorunu üstüne" seri yazılarda ele alınan konularda, proletarya enternasyonalizmi konusuna yer verilmemesinin önemli bir eksiklik olduğunu belirtelim. Bu konuda net bir tutum almak, komünistler arasında farklılaşmaya değil, birliğe zemin hazırlar.

"Proletaryanın, işçi sınıfının vatanı yoktur. Burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf savaşımı enternasyonalist bir öz taşır." (**Kurtuluş Yolu**, s.9, Madde:2) Bu belirleme, genel olarak kabul edilen ama enternasyonalizmin somut anlatımını vermeyen bir genellemedir.

Türkiye'de her türlü ulusçuluğun azdığı bir dönemde, daha açık ve net tutum almak kaçınılmaz bir zorunluluktur. "Parti Sorunu üstüne" yürüyecek tartışmalarda, yoldaşlarımızın net tutuma varacağına inanıyoruz.

Şimdi de, yazımızın asıl konusunu oluşturan demokratik-merkeziyetçilik ve bu konunun altında getirilen bazı görüşlere değinmeye çalışalım.

Yazının giriş bölümünde Ali H. Karadağ yoldaşın konunun önemi üzerine yaptığı açıklamaya eklenecek fazla birşey yok. Gerçekten de konu, olağanüstü karmaşık ve önemlidir. Bu ilkeyi doğru olarak kavramak, her türlü çarpıtmadan arındırmak özellikle bugün, Türkiye komünistlerinin içinden geçtiği dönemde bu ilkeye sımsıkı sarılmak can alıcı önem taşıyor.

1. Merkeziyetçilik

Bu başlık altında geliştirilen genel belirlemelerin yanısıra bence, merkeziyetçiliğin önemine vurgu yapmak ve bunun üzerinde titizlikle durmak gerekirdi. İllegal bir partide merkeziyetçiliğin önemi, döneme ve koşullara bağlı olarak artan etkisi üzerine durmak gerekirdi.

Esasında, üzerinde en çok tartışma ve çarpıtma yapılan konuların başında merkeziyetçilik gelir. Herkes, demokrasi yanına vurgu yaparak, merkeziyetçiliğin altını oymaya doğru çekiştirir. Merkeziyetçilikle demokratikliği karşı karşıya getirerek diyalektik birliğini gözardı eder. Kimse bu örgütte merkeziyetçilik yoktur diye çıkmaz, demokrasi yoktur diye ortaya çıkar. Herkes dediğimiz bunlardır.

Bugünden, bürokrasiye karşı demokrasi, merkeziyetçiliğe karşı özerkliğin ortalığı sardığı bir dönemde, Lenin'in oportünistlere karşı savunduğu şu görüşleri anımsatmakta yarar var: "Bürokrasiye karşı demokrasi, gerçekten merkeziyetçiliğe karşı özerklik demektir, devrimci sosyal-demokrasinin (komünizmin — F.Ö.) örgütlenme ilkesine karşı, oportünist sosyal-demokrasinin örgütlenme ilkesidir. İkincisi, tabandan yukarıya yürür, bu nedenle de nereden ve ne ölçüde mümkün olabilirse o ölçüde, (aşırı gayretkeşler tarafından) anarşizm noktasına vardırılan bir özerkliği ve 'demokrasiyi' yüce tutar."

"Birincisi tepeden aşağı doğru ilerlemeye çalışır ve parçalarla ilişkisinde merkezin haklarını ve iktidarını genişletmeyi öne alır." (Lenin, Bir Adım İleri, İki Adım Geri, Sol Yayınları, s.245)

Lenin, oportünizmin örgütlenme sorunlarındaki bu tutumu yüzünden, sosyal-demokrat (Ko münist — F.Ö.) partilerde bölünmenin meydana geldiğini, her bölünmede oportünizmin bu tutumunun görüldüğünü belirtiyor. (age)

Örgüt, örgütlenme sorunlarını tartıştığımız devrimci harekette örgütlenmeye ilişkin tartışmaların sürdüğü bir dönemde bu sözlerin önemi büyüktür. Türkiye gibi, olağan dönemlerin hemen hemen pek görülmediği bir ülkede, mutlak merkeziyetçi, demir disiplinli bir komünist partisinin zorunluluğu açıktır.

Burada, önemli bulduğumuz bir başka konu üzerinde duralım.

Ali H. Karadağ yoldaş, merkeziyetçiliği tartışırken "monolitiklik" başlığı altında şunları belirtiyor. "Komünist partisinin tek görüşü, tek dümeni olur, en başında "monolitik" olur diyorlar. Bu görüş de kökten yanlıştır." (**Kurtulu Yolu**, s.4)

Bu görüşün doğruluğu yanlışlığı bir yana, Karadağ yoldaş bu görüşün neden yanlış olduğunu, doğru görüşün ne olması gerektiğini ortaya koymuyor.

"Her insan örgütünde kaçınılmaz olarak farklı görüşler" olur diyor. Farklı görüşlerin olması başka birşey, bu görüşlerin hiziplere, kanatlara dönüşmesi başka şeydir. Komünist partisinde hiziplere, guruplara yer var mıdır? Partinin disiplinine karşı farklı disipline sahip hiziplere, guruplara komünist partisinde yer yoktur.

Monolitikliği savunan partinin program taslağında, monolitiklik tanımı şöyle yapılmıştır: "Komünist partisi tek bir disiplinin uygulandığı, hiziplerin, fraksiyonların yer almadığı monolitik bir örgüttür." (4. Program 1. Taslağı, s.63)

Bir başka yerde ise monolitik ile ilgili şöyle deniyor: "Komünist partisi tek disipline bağlı monolitik örgüttür." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz*, s.91)

Monolitiklik bu tanımlar çerçevesinde anlaşılıyorsa ve başka anlamlar yüklenmiyorsa, komünist partisi monolitik bir örgüttür.

Ayrıca, Karadağ yoldaşın belirttiği, "tek parça gibi **davranmayı**, tek kafa gibi **düşünmeye** uzatmak" (age) anlamına da gelmiyor. Hele, Stalin dönemi ile ilgili söylenen şeylere bakınca, Karadağ yoldaşın monolitikliğe farklı kavramlar yüklediğini görüyoruz. Stalin konusunda söylenenlere gelince, Stalin'i doğrusuyla, yanlışıyla, katkıları ve dünya işçi sınıfı içindeki yeri ile değerlendirmek gerekir. Başka türlüsü doğru olmaz, yanlış bilinç verir.

2. Demokratiklik

Lenin, Ne Yapmalı'da demokratikliğin ne anlama geldiğini uzun uzadıya anlatıyor. İllegal bir partide geniş demokrasinin uygulanamayacağını, bunun lüzumsuz ve zararlı bir oyuncak olduğunu söylüyor.

"Geniş bir demokrasi ilkesi"nin iki açık şartı gerektirdiğini her halde herkes kabul eder. Birincisi tam bir açıklığı (aleniliği), ikincisi bütün görevlilerin seçimle gelmesini. Örgütün üyeleri için sınırsız tam bir alenilik olmadan demokratizmden söz etmek gülünç olur." (...) O halde, "**geniş** bir demokrasi ilkesi"nin temel şartını, Çarlık Rusya'sında, yeraltı örgütünde uygulamak **imkansızken**, niçin bu ilke ileri sürülmektedir? Bu "geniş ilke" böyle bir durumda, görkemli ama içi kof bir cümledir." (Lenin, Ne Yapmalı, s.174, italikler özgün metindeki gibidir).

Türkiyeli komünistlerin de iyi bildiği bu sözleri, buraya aktarmayı uygun gördük. Ki, illegal bir partide biçimsel demokrasinin imkansızlığını bir kere daha hatırlayalım.

Gerçek demokrasi konusunda ise Lenin, yoldaşlığın yoldaşça güvenin önemi üzerinde duyarak, gerçek demokrasiyi yoldaşça anlayışın temel unsurlarından biri olarak görüyor.

Komünist partisinde demokratik işleyişin sağlıklı yürümesi için, açık tartışmanın eleştirinin önemi büyüktür. Parti içinde görüş farklılıkları olur. Bunların tartışılması, doğru yanlış görüşlerin ortaya çıkması yararlıdır. Eleştiri-özeleştiri ve yoldaşça güven temelinde demokrasi gelişir, güçlenip gerçek olur.

(...) "anarşiye ve bölünmeye yolaçmadığı, bütün yoldaşların ve parti üyelerinin ortak rızasıyla onaylanan **sınırların** içinde tutulduğu sürece, parti içinde görüş **farklılıklarının** çarpışması, hem **kaçınılmaz** birşeydir, hem de gereklidir." (Lenin, Ne Yapmalı, s.183 italikler ömg)

Tartışmanın, eleştirinin de bir sınırı vardır. Bu sınırları korumak ve parti birliğini zedelememek gerekir. Partinin programına, tüzüğüne uygun çerçevede görüşler çarpışır. Bu temelde oluşan çoğunluğa azınlık uyar. Azınlık, eylem birliğine, parti çalışmasına, yani disipline uyduğu sürece sorun yoktur. Azınlık görüşlerin çoğunluk olabilmesinin bu çerçevede olanağı vardır. Burada ölçü, azınlığın çoğunluğa uymasıdır.

Şimdi de, Karadağ yoldaşın, komünist partisinde demokratikliğin anlamı üzerine getirdiği görüşlere bakalım. Ama ondan önce de, SBKP, ÇKP ve AEP konusunda söylenenleri doğru bulmadığımızı belirtelim. Karadağ yoldaş bu konuda şunları yazıyor: "Seçim yapan ve sözde açık çalışan birçok komünist partisinde de demokrasi yoktur. (Örnek, SBKP, ÇKP, AEP)"

Birincisi SBKP'nin, diğer partilerle aynı kefeye konulması (bu demokrasi konusunda da olsa) doğru değildir. İkincisi SBKP'de demokrasi vardır. Ve kanımca, diğer partileri de demokratik olarak değerlendirmek gerekir. Ayrıca bu, oldukça önemli bir konudur. Bu yazının çerçevesinde detaylı ele almanın olanağı yoktur.

Karadağ yoldaşımız, komünist partisinde demokratlığın ne anlama geleceğini, dört noktada öne sürerek açıklıyor. Biz yalnızca önemli bulduğumuz birinci nokta üzerinde duracağız.

Önce birinci noktayı okuyalım kısaca şunları diyor:

"Birincisi olarak, partinin ideolojik siyasal çizgisinin, kararlarının üyelerinin katılımı ile, kollektif ve sürekli bir fikir oluşturma sürecinden geçirilerek yaratılması ve geliştirilmesi anlamına gelir. Burada tam demokrasi olmalıdır." (**Kurtuluş Yolu** s.4 say.5)

İllegal bir komünist partisinde (ki, Türkiye gibi ülkelerde) tam demokrasinin olup olmayacağı bir yana, burada, üyelerin herşeye katılıp karar vermesi, "tam demokrasinin" gereği olarak öne sürülmüş. Bir kez, pratik olarak böyle birşey mümkün değildir. Ki, kendi pratiğimizde bunu yaşadık. İkincisi bu alanlarda "tam demokrasi" fikrinin, lose bir örgütlenmeye yolaçması, merkeziyetçiliğe karşı işlemesi kaçınılmazdır.

Bu açılardan bakıldığı zaman, ileri sürülen görüşe katılmak mümkün değildir. Komünist partisinde gerçek demokratikliğin anlamı, işleyişi, açık tartışma açık eleştiri ve yoldaşça güvendir. Denetim ancak bu işleyiş içinde anlam kazanır.

Sonuç olarak, "Parti Sorunu Üstüne" seri yazıları kısaca, önemli bulduğumuz noktalarda ele almaya çalıştık. Yoldaşça tartışma anlayışı içinde, katılmadığımız yanları eleştirdik. Doğru, sağlıklı sonuçlara varmada, tartışma ve eleştirinin önemine inanıyoruz. Amacımız doğrulara ulaşmaktır.

PARTİ SORUNU — AÇIK TARTIŞMA

Komünist partisi ve sorunlarımız

Fırat Özgür

2 Demokratiklik

Türkiye'deki nükleer yığınak Cruis 'lara rahmet okutacak nitelikt

Avrupa'ya Pershing ve Cruise füzelerinin yerleştirilmeye çalışıldığı günlerde Türkiye'yle Sovyetler Birliği arasında görüşmeler yapılıyordu. 1984 yılı ocak ayında, Türkiye'deki nükleer silahların Türkiye-Sovyet ilişkilerini zedeleyip zedelemeyeceği konusunda Özal şöyle demişti:

"Karar füzelerin beş ülkede, Almanya, İngiltere, İtalya, Belçika ve Hollanda'da konumlandırılmasını öngörmektedir. Bu ülkeler dışında bir konumlandırmanın yapılması kesinlikle söz konusu değildir." *(Milliyet*, 18 Ocak 1984)

Özal'ın bu sözleri bir gariplik taşıyordu. Çünkü kimsenin Türkiye'ye Perhing ve Cruise konmasını istediği yoktu. Ama kimse bu gariplikle ilgilenmedi ve Özal'ın sözleri, tüm dünyada nükleer silahlara karşı protestoların yükseldiği buna karşın Pershing ve Cruise'ların yerleştirilmesinden vazgeçilmediği bir dönemde, Sovyetler Birliği'ni ve Türkiyeli barışseverleri "yumuşatma" amacına yönelik sözler olarak kabul edildi.

Ancak, geçtiğimiz günlerde Türkiye'deki nükleer silahlar konusunda basına sızan haberler, Özal'ın yukarıdaki sözleriyle "sirkatini söylediğini" gösterdi.

Geçtiğimiz günlerde, ABD'de yayınlanan *Atom Bilimcileri Bülteni* adlı bir dergide, bir nükleer uzmanın, Türkiye'deki nükleer silahlanma konusunda yaptığı ilginç açıklamalar yer aldı. William M. Arkın adlı bu uzmanın açıklamalarıyla ilgili haberi Associated Press geçti ve haber birçok Türkiye gazetesinde manşet oldu.

Haberde, Arkın'a göre, ABD'nin Türkiye'yi "Sovyetler Birliği'ne baskıyı arttırmak için *istekli* ve güvenilir bir ortak" olarak gördüğü ve Türkiye'deki ABD nükleer silahlarının özellikle son ik yıldır "saldırgan biçimde büyüme döneminde" olduğu belirtiliyor. Arkın'a göre ABD, iki yıldan beri "Türkiye'deki nükleer güçlerini de Amerika'daki karadan atılan füzeler ve B-52 bombardıman uçakları gibi teyakkuz durumuna" geçirmiştir. *(Cumhuriyet*, 16 Eylül 1985)

Ergun Balcı konuyla ilgili bir yazısında, Arkın'ın, teyakkuz durumuna geçirilen nükleer silahların statüsünün ABD'deki karadan atılan füzeler ve B-52 bombardıman uçakları ile aynı olduğunu açıkladığını söyledi. Ergun Balcı'nın yazısı şöyle devam ediyor:

"Bu işlerden anlayan bir arkadaşım bize, B-52 bombardıman uçaklarının içinde 24 saat sürekli pilot bulundurulduğunu söyledi. Yani Sovyetler Birliği ile çıkacak bir çatışmada bu uçaklar ABD'nin ilk vurucu gücünü oluşturuyor... Pilot uçağa binmek için bile zaman kaybetmiyor." *(Cumhuriyet*, 18 Eyül 1985).

16 Eylül günkü *Cumhuriyet*'te ise söz konusu silahlarla ilgili olarak şöyle deniyordu:

"Arkın'a göre, 'Türkiye'de teyakkuz durumu' şu anlama geliyor: Havaalanlarındaki uçaklar barış zamanında da nükleer bomba yüklü olup Sovyetler Birliği'ndeki hedefleri vurmaya hazır durumdalar. Böylece bu uçaklar Avrupa'daki Amerikan *Cruise* ve *Pershing-2 füzeleri* ile *ABD'deki karadan atılan füzelerle aynı durumda oluyorlar." (abç)*

Gene aynı haberde, toplam sayıları 500 olan bu nükleer başlıkların Mürted, Erhak, Eskişehir ve Balıkesir askeri havaalanlarında bulunduğu bildiriliyor.

Şimdi kısaca, William M. Arkın'ın kimliğine değinelim. ABD'nin nükleer silahlar konusunda daha esnek bir siyaset izlemesinden yana olduğu anlaşılan Arkın ABD'deki "Politika Çalışmaları Enstitüsü'nün Nükleer Silahlar Araştırma Projesi"nin başkanıdır. Nükleer alanda önemli bir uzman olan Arkın'ın *Nükleer Savaş Alanları* adlı bir kitabı da bulunuyor. Ayrıca Arkın açıklamalarını, Avrupa'daki Amerikan Hava Kuvvetleri tarafından 1983 yılında çıkarılan *Cephane Bülteni (Munitions Bulletin)* adlı bir dergiye dayandırıyor. *(Cumhuriyet*, 16 Eylül 1985)

Haberin duyulması üzerine Dışişleri Bakanlığı bir açıklama yaptı. Açıklamada şöyle deniyor:

"Yazıyı ve söz konusu yazıyı özetleyen AP'nin haberini görmemiş olmakla birlikte, belirtilen unsurlara bakarak, yazının gerçeklere dayanmadığı anlaşılmaktadır. Türkiye'nin nükleer politikasında bir değişiklik yoktur." *(Cumhuriyet*, 16 Eylül 1985)

Türkiye Dışişleri Bakanlığı gibi biz de "yazıyı ve söz konusu yazıyı özetleyen AP haberini" henüz görmedik. Ama Türkiye basınına yansıdığı kadarıyla bile haber hem 1984'te Özal'ın hem de bugün Dışişleri Bakanlığı'nın yalan söylediğini kanıtlıyor. Evet Türkiye'ye Pershing ve Cruise yerleştirilmemiştir ama anlaşılan Türkiye'deki nükleer yığınak onlara rahmet okutacak niteliktedir.

Beyza Füsun

Gençlik demokrasi savaşımında aktif yerini almaya, alanları doldurmaya hazırlanıyor

Gençlik sözünü alanlarda söyleyecek

Üniversiteler açıldı. Hepsinde devlet zevatının katıldığı parlak törenler yapıldı. Evren'inden Doğramacı'sına burjuvazinin tüm ağır topları, gençliğin sorunlarından, gençliğin geleceğinden dem vurdular, "irtica"yı eleştirdiler. İrtica eleştirisi öyle bir dal budak sardı ki, Doğramacı hemen konuyu bağladı: "YÖK'e karşı olmak irtica demektir. Bugünkü eğitim düzeninden geri dönmek irticadır." Herhalde bu sözü duyanlar, "can kurban böyle irticaya" demişlerdir.

Diğer yandan Ankara Üniversitesi Rektörü, Aydınlar Ocağı üyesi Tarık Somer kuşe karton kapaklı bir "yapıt" haline dönüştürdüğü açılış konuşmasında, " 'gerçek demokratik sistem', 'bağımsızlık ve özgürlük' gibi kasıtlı ve uydurma sloganlara aldanmayınız, çünkü bu sloganların altında yatan şey Türkiye'yi komünist çembere almaktır" dedi.

Üstelik bu törenlere öğrenciler, yani konunun esas muhatapları katılmadı. Daha doğrusu birkaç göstermelik öğrenci tören salonlarına dizildi, ama gençlere konuşma hakkı tanınmadı. Tören sahiplerinin onların konuşmasından çekindiği, korktuğu besbelliydi. Ama burjuvazi, SODEP Merkez Komitesi üyesi Nail Gürman'ın söylediği gibi "Türk gençliği dersini Atatürk'ten almıştır" diye gençlikten korkmuyor. Türkiye'de yaşayan gençlik eğer Atatürk'ün yolunu izleseydi, törenlerde de onlara söz verilirdi elbet. Sosyal demokratı, sosyal olmayan "demokratı"yla burjuvazinin siyasi temsilcileri gençliğe hiçbir şey veremeyeceklerini, ideolojik, siyasal öncülük yapamayacaklarını biliyorlar ve bu nedenle bir kanadı hiç söz vermezken, bir kanadı onu Atatürk ruhuyla afyonlamaya çalışıyor.

Oysa ortada afyonlanmaya elverişli koşullar da yok. Üniversite öğrenimini yapmak ücret karşılığı oldu. Her yıl 100.000 TL'ye varan harçlar ödenmesi gerekiyor. Öğrencilerin barınacağı yer sorunu var. Yurtlara girmek "temiz" kağıdı, şube soruşturması derken iyice güçleştirildiği gibi, yurtlar hem nicelik, hem nitelik bakımından son derece yetersiz. Geçmiş yıllarda dışarıya oranla göreceli olarak ucuzluğuyla meşhur olan üniversite yemekhanelerinde fiyatlar, resmi enflasyon rakamlarının çok üstünde artarken, yemek kalitesi "yenilemez" düzeylere düşmüş durumda.

Tüm bu ve bu gibi sorunları burjuvazinin çeşitli temsilcileri ıkına sıkına kabul etmek zorunda kalıyor, çözmeye çalıştıklarını ifade etmeye çabalıyorlar.

Örneğin, Sümerbank, üniversite öğrencilerine 100.000 liralık alışveriş kredisi açıyor. Ama bu önlem bile denemeyecek çözümcüklerle, çığ gibi büyüyen gençlik sorunlarının önü kesilemez. Gençlik, saatli bir bomba misali burjuvaziye uyku uyutmuyor, uyutmayacak da.

Bütün bu sorunların yanısıra, yönetime katılma, özerk üniversite gibi canalıcı demokratik istemler de bu yıl üniversite gençliğinin baş sorunu olacak. Geçen yıl bir iki tanesi basına da yansıyan dernek oluşturma çalışmaları artık iyice yaygınlaşıyor. Gençlik örgütlenmek, sorunlarını forumlarda, "demokratik üniversite" kavgası platformunda dile getirmek, haklarını mitinglerle, yürüyüşlerle, boykotlarla aramak istiyor.

Onlar düzenledikleri törenlerle istedikleri kadar gençliğe söz hakkı vermesinler. Gençlik sözünü sokakta söyleyecektir. Gençlik mücadelesinin geçmişine, hele son 20 yıla baktığımızda, bunun boş bir laf olmadığı açıkça görülür. Nitekim, ODTÜ Öğrenci Derneği kurucularınca yayımlanan basın bildirisinde şöyle deniliyor: "Geçmişin tüm acıları omuzlarına yüklenen, sürekli baskı altında tutulan öğrenci gençlik, artık kendisini ilgilendiren her konuda söz söyleme, karar alma ve uygulama sürecine katılmak istiyor."

Üniversite gençliği demokrasi kavgası içinde ve özerk-demokratik üniversite mücadelesinde aktif yerini almaya hazırlanıyor. Burjuvazi de tüm gücüyle, YÖK'üyle, polisi jandarması, savcısıyla bunu engellemeye çalışıyor. Ama demokrasi savaşımı, gençliğin mücadelesi bu engelleri kırıp atacaktır. Geçmiş pratik bunun en canlı kanıtıdır.

Seniha Duru